

FYLKESMANNEN I SØR - TRØNDELAG

MILJØVERNAVDDELINGEN

RAPPORT

4/1988

ÅRSRAPPORT 1987
OG
ÅRSPROGRAM 1988

FAGGRUPPE:

- ☒ FISK
- ☒ KART OG DATA
- ☒ NATURVERN, FRILUFTSLIV
- ☒ VANN, AVLØP, RENOVASJON
- ☒ VILT
- ☒ VASSDRAGSFORVALTNING

TRONDHEIM

Fig. no. 88063

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
MILJØVERNAVDDELINGEN

ÅRSRAPPORT 1987 OG ÅRSPROGRAM 1988

APRIL 1988

April 1988

F O R O R D

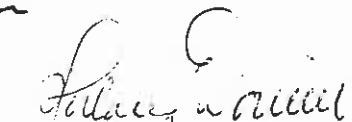
Miljøvernavdelingen hos fylkesmannen i Sør-Trøndelag legger med dette fram sin årsrapport for 1987 sammen med program for året 1988.

Miljøvernavdelingen er faglig og budsjettmessig underlagt Miljøverndepartementet, men er en del av fylkesmannens administrasjon. Fylkeskartkontoret som administrativt hører sammen med miljøvern-avdelingen og som har eget budsjett, arbeider selvstendig med klart definerte oppgaver og er ikke med i denne rapporten.

Oppgaver som er tillagt miljøvernavdelingen, er:

- Sikre og forvalte verneverdige naturområder.
- Sikre og forvalte friluftsområder.
- Ivareta hensynet til naturvern, friluftsliv og fauna ved ulike naturinngrep.
- Hindre/begrense forurensninger av ulike slag.
- Forvalte viltressursene.
- Forvalte ferskvannsfiskressursene.
- Forvalte vassdragsressursene.

Roald Eriksen
kst.

Herlaug Dørum
miljøvernleder

INNHALDSFORTEGNELSE

	Side
1. VANN, AVLØP OG RENOVASJON	1
Bemanning	1
Videreutdanning, kurs, informasjon m.v.	1
Saksbehandling	1
Avløpsanlegg	1
Avfall/slam	1
Landbruksforurensninger	2
Havbruk	2
Diverse saker	2
Arbeidsprogram 1988	4
Oversikt kloakkrenseanlegg pr. 1.1.1988	6
Kommuner/prosjekter som har fått finansieringsbistand til avløps- og avfallsanlegg m.v. og til planlegging i 1987	7
Kommunale avgifter 1987	8
2. NATURVERN OG FRILUFTSLIV	9
Hovedsaker	9
Personell	9
Økonomi	10
Hovedfelt naturvern	11
1. Forskning og registreringsaktivitet i fylket	11
2. Vernesaker etter naturvernloven	12
3. Forvaltning	13
4. Informasjon og undervisning	17
5. Erstatningssakene	18
6. Naturvern og friluftsliv i større enkeltsaker	19
7. Naturvern i plansammenheng	19
Hovedfelt friluftsliv	20
1. Fylkesfriluftsnemnda	20
2. Friluftsliv i plansaker	21
3. Friluftsliv i større inngrepssaker	22
4. Motorferdsel	22
Kurs, konferanser og reiser	23
Foredrag og artikler	24
Deltakelse i øksterne arbeidsoppgaver	24
Årsprogram 1988	25
Brundtlandsrapporten, bønder og advokater	26
Skjøtselsplaner for våtmarksområder	28
Skog, myr og Grytdalen 1987	29
Årsmelding - Gauldalsvidda-prosjektet	30
Naturinformasjon på Røros-museet	31
Froan - norskekystens viktigste yngleområde for havert	34
Oss og media	36

3. VILT	38
Utdrag av langtidsplan 1987-90	38
Ressurser	38
A. Arbeidskraft	38
B. Reiser	38
C. Utstyr	39
D. Økonomi	39
Delmål 1-6	39
Arbeidsprogram 1988	41
4. FISK	42
Vassdragsreguleringer	42
Gyrodactylusundersøkelser	42
Forurensning	43
Sandgraving, div. inngrep i vassdrag	43
Fiskeoppdrett	43
Fisketrapper	43
Div. møter/befaringer	43
Utvalgsarbeid	44
Arbeidsprogram 1988	45
5. VASSDRAGSFORVALTNING	47
Bemannning	47
Budsjett	47
Fagkonferanser	47
Kurs	48
Faglig arbeid	48
MVA-rapporter	49
Media-kontakt	49
Utstyrsanskaffelser	49
Kontorforholdene	50
Årsprogram 1988	51

1. VANN, AVLØP OG RENOVASJON

BEMANNING

I 1987 var det 4 fast ansatte ved seksjonen, pluss en engasjert i 11 måneder. I tillegg var det to korttidsengasjerte (ca. 3 månedsverk) til silokontroll m.v.

VIDEREUTDANNING, KURS, INFORMASJON M.V.

De viktigste kurs som seksjonen har deltatt i gjelder: MD-kurs i Grimstad, oljevernberedskap, aksjon batteriinnsamling, svensk/norsk samling i Nord-Trøndelag, akvakulturanlegg, spesialavfall m.fl. De ansatte har også bidratt med foredrag/orientering på forskjellige kurs/møter.

SAKSBEHANDLING

Den vesentligste del av arbeidskapasiteten går til saksbehandling av utslippssøknader, klagesaker, låne- og tilskottssaker, reguleringsplaner, kommuneplaner m.v.

Spesielt har arbeider med akvakultur-/fiskeoppdrettssaker vært svært tidkrevende på bekostning av andre viktige fagområder, bl.a. kommunale avløps- og avfallsanlegg, når det gjelder oppfølging av konsesjoner, kontroll av drift, etablere driftsassistanse m.v.

AVLØPSANLEGG

I fylket er det 40 kommunale renseanlegg, herav 23 høygradige anlegg - oversikt fremgår av bilag 1.

Arbeider med driftsassistanseopplegg for kloakkrenseanlegg er påbegynt.

Kostnadsrammen for oppryddingstiltak var i 1987 ca. 9,0 mill kr., herav 70% lån og tilskott og 30% egenandel. Gjenstående oppryddingstiltak er kostnadsberegnet til over 500 mill kr. Fordelingen for 1987 er gitt i bilag 2.

Oversikt over kommunale avgifter i 1987 er gitt i bilag 3.

AVFALL/SLAM

Alle kommunene har en eller annen form for renovasjonsordning. Trondheim Elektrisitetsverks forbrenningsanlegg for avfall på Heimdal mottar nå ca. 75% av kommunalt avfall i fylket, bl.a. fra kommuner i Trondheimsregionen. SFT har stilt krav om gassrensing ved forbrenningsanlegg.

I endel kommuner arbeides fremdeles med å etablere tilfredsstillende avfallsplasser.

SFT har stilt krav om at kommuner med forbrenningsbur for avfall snarest og senest i 1995 å avvikle disse og finne bedre løsninger.

Slamplan for fylket er fullført og utsendt til kommunene.

I 1987 ble det levert 4.344 bilvrak til de godkjente bilopp-
samlingsplasser. I tidligere år:

1984:	3.434
1985:	3.000
1986:	4.611

LANDBRUKSFORURENSNINGER

I sesongen ble det gjennomført ca. 159 nykontroller, og 56 % av de kontrollerte brukene fikk skriftlig beskjed om å utbedre gjødsel-
kjeller eller oppsamlingsanlegg for silopressaft. Det ble gitt 30 forenklede forelegg og 60 pålegg med varsel om forurensningsgebyr. Arbeidet ble stort sett utført av korttidsengasjerte. Det er innkrevd forurensningsgebyr fra endel bruk, ca. 65 % av disse er frafalt etter dokumentasjon fra landbruksmyndighetene.

Etterkontroller gjennomføres kommunevis, men det er blitt for liten tid til disse arbeidene, og en god del etterkontrollarbeider gjenstår.

Fylkesmannen ser positivt på at det er igangsatt studieringer og kurs "Forurensning fra landbruket - ressurser på avveier". Erfaring fra GEFO's prøveprosjekter forventes å bli retnings-
givende for aktuelle tiltak når det gjelder reduksjon av areal-
avrenninger.

HAVBRUK

Ved årsskiftet var det etablert ca. 168 anlegg i fylket, herav ca. 75 matfiskanlegg, ca. 40 skjellanlegg, ca. 41 settefiskanlegg og 12 anlegg fra marine arter.

I 1987 har det vært stor pågang av søkere med planer om etablering av ulike typer havbruksanlegg. Dette har medført stor ekstra-
belastning ved avdelingen, og ved utgangen av året var det ca. 60 søknader til behandling.

Utbrudd av fiskesykdommer har ført til store problemer med død fisk og fiskeavfall. Nødløsninger har vært nødvendig å benytte, bl.a. nedgraving. Ulovlig dumping har forekommet. Arbeider med fellesanlegg er igang bl.a. i Fosen og Hemne. I Frøya arbeides nå med å etablere permanent fiskeavfallsplass.

DIVERSE SAKER

- Det planlegges å søke om oppgradering av biloppstillings-
plasser i Rissa og Rennebu til oppsamlingsplasser.
- Rapport for 1987 vedr. sigevannskvaliteten fra avfallsfylling
Heggstaddalen er utarbeidet av SINTEF.
- Melding om deponering av forurensende avfall utenom godkjente
avfallsplasser i Trondheim og Klæbu kommuner.
- Gjennomført vannprøvetaking i 3 sjøer i samband med NIVA's
landsomfattende 1000 sjøers-undersøkelse (tilleggsundersøkelser
i 1987).

- . Tiltaksorientert undersøkelse av Trondheimsfjorden ved Trondheim er i gang og vil fortsette i 1988 med sluttrapport høsten 1988.
- . Statlig overvåking av Orkla viser stort sett stabile forhold.
- . Statlig overvåking av Gaula er igangsatt og videreføres i 1988 med sluttrapport.
- . Avgitt uttalelse vedr. vern mot forurensning for diverse Samlet plan-prosjekter.
- . Avdelingen har utført vannprøvetaking i Gaula for NIVA for statlig program. Tiltaksrettet overvåkning av Gaula. Beregning av forurensningstilførsler til Gaula er utført som prosjektarbeide.
- . Spørsmålet om revisjon av Trondheim kommune's konsesjon vedr. deponering av slagg, aske og støv fra forbrenningsanlegget på Heimdal er tatt opp med SFT og drøftingsmøte er avholdt.
- . Vedr. oljevernaksjoner (egen rapport foreligger).
 - Kystområdene: 4 meldinger - ingen aksjoner fra IKOU.
Interne beredskap aksjonerte.
 - Trondheimsområdet: 21 meldinger, 20 uttrykkinger, 10 aksjoner.
- . Melding om oljeforurensning ved to anlegg i Melhus kommune. Det var 19 utrykninger i Trondheimsregionen, herav 11 til Nidelva, og i 2 tilfeller ble det behov for aksjon.
- . Utarbeidet brukerhåndbok for LANDSYS.
- . Utarbeidet eksempel til innlegging av en utslippskonsesjon i KOMSYS.

ARBEIDSPROGRAM 1988

Utarbeidelsen av arbeidsprogrammet for 1988 tar utgangspunkt i LTP 1987-91. Programmet må tilpasses de ressurser en forventer å disponere i året, og baseres på en nøktern prioritering av de mange oppgaver som skal løses.

Bemanning: 5 fast ansatte + silokontollør (2 mnd-verk).

Spesielle budsjettmidler:

Avdelingens budsjettmidler er ikke fordelt ennå så de nedstående tall kan bli justert:

Kap. 1406

Post		
01.2	Ekstrahjelp landbruk (2 mnd-verk)	kr. 25.000
11.1	Fagutstyr - kjemikalier til vannundersøkelser	" 5.000
11.5	Analyseutgifter:	" 20.000
11.6	Konsulentbistand Eidsvatn	" 10.000
11.3	Reiseutgifter 4 pers. (inkl. sommerhjelp)	" 112.000
	I tillegg reiseutgifter m.v. til nyopprettet landbruksstilling (avventer MD)	" ?

Kap. 1406.21 Spesielle driftsutgifter

Aktuelle prosjekter

1.	Fiskeoppdrett - driftsass./kontroll, videreføring	kr. 30.000
2.	Driftsassistanse kommunale avløpsanlegg	" 30.000
3.	Fiskeforedlingsanlegg/slakterier. Bistand v/teknisk gjennomgang fra konsesjonsbehandling	" 30.000
4.	Prosjekt fiskeavfall	
	Tilstandsvurdering - Forprosjekt m.v. Mva's andel	" 30.000

Fra SFT-budsjett: Lokal overvåkning

Søkt om midler til 4 prosjekter, brev av 28.01.1988.

Fra MD:

Midler til oppryddingstiltak.

Lån og tilskott.

Rundsskriv fra MD med investeringsrammer for 1988 er ennå ikke mottatt.

Med utgangspunkt i de nevnte ressurser vil følgende oppgaver være sentrale i 1988:

Landbruk

- Videreføring av førstegangskontroll med landbruksforurensninger i 10 kommuner og etterkontroller i utsatte vassdrag i 14 kommuner. - Eget program er utarbeidet.
- Oppfølging av konsekvenser ved spredning av gjødsel på frossen/snødekt mark.
- Registrering og gjennomføring av kontroll ved pelsdyranlegg.

- . Samarbeid med landbruksmyndighetene om informasjonsopplegg vedr. landbruksforurensninger gjennom bl.a. etablert veiledningsapparat (fylke, lokale landbrukskontor, INFO-utvalg/GEFO).
- . Ajourføring av Landsys.

Avløps- og avfallsanlegg

- . Fullføring av innlegging av alle saker på Komsys som grunnlag for kommunevis gjennomgang av avløpskonsesjoner.
- . Påvirke og veilede kommunene til utarbeiding av rammeplaner for avløp.
- . Fortsette arbeidene med opplegg for organisering og gjennomføring av driftsassistanse ved renseanlegg.
- . Organisere registrering av avløpsanlegg for turistbedr./hoteller o.l. med separate avløpsanlegg. Vurdere behov for tiltak.
- . Avklare mulighetene for løsning av fremtidige planer for avfalls- og slambehandling i Fosen-kommunene, eventuelt ved internkommunalt samarbeide.
- . Fullføre revisjon av interkommunale beredskapsplaner/akutte forurensninger/oljeforurensninger.
- . Gjennomgang av utvalgte avfallsplasser som er nedlagt og "ulovlige avfallsplasser", avfallsplasser for død fisk o.l. med tanke på oppfølging og eventuelle krav om tiltak.

Akvakulturanlegg

- . Fortsette arbeidene med død fisk-/fiskeavfallsproblematikken innen akvakulturnæringen.
- . Organisere driftsassistanse ved fiskeoppdrettsanleggene.
- . Utarbeide EDB-register for akvakulturanlegg
 - innlegging av anleggene.

Diverse

- . Overvåkning av spesielle vannressurser, og påvirke kommunene til å utarbeide resipientplaner.
- . Gjennomgang og eventuelt konsesjonsbehandle utvalgte fiskeforedlingsanlegg.
- . Tiltak mot vegtrafikkstøy.
 - Øke samarbeide med vegvesenet. Nye retningslinjer/revisjon av støykart for fylket.
- . Oppfølging av beredskapsplaner vedr. eventuell selinvasjon.
- . Bistå ved aksjon: "Batteriinnsamling".
- . Bidra til Lenka-prosjektet og andre spesielle samarbeidsprosjekter.
- . Bistå med veiledning o.l. til miljøvernlederne i de 5 prøvekommunene.
- . Ny konsesjonsbehandling for deponering av restprodukter fra forbrenningsanlegget på Heimdal i Heggstaddalen.
- . Arbeide for etablering av deponeringsplass(er) for oljeholdig avfall/slam fra oljeutskillere.
- . Arbeide med gruveforurensning.

OVERSIKT KLOAKKRENSEANLEGG PR. 1.1.1988

Tabellen angir høggradige renseanlegg samt silanlegg og ristanlegg på Høvringen. Slamavskillere med direkte utslipp er ikke medtatt.

Kommune	Anleggets navn	Bygge- år	Rense- prinsipp	Dimensjonerende belastning pe	Tilknyttet pe
Holtålen	Haltdalen r.anl.	80	B/K	700	350
"	Ålen	87	M(Sil)		600
Klæbu	Ostangen	75/82	M/K	3.800	2.200
"	Hyttfossen	87	B		
Malvik	Saksvikbukta	82	M(Sil)	6.000	2.000
Melhus	Korsvegen	78	B/K	650	400
"	Ler	76	"	650	350
"	Lundamo	76	"	1.000	500
"	Varmbo	75	B	5.000	1.500
"	Kvål	80	B/K	500	300
"	Hovin	78	B/K	650	350
"	Rye	75	Biodam	60-70	160
Oppdal	Sentrum	79	M(Sil)	10.000	6.000
"	Midtbygda	87	Biodam		
M.Gauldal	Moøva	80	M	5.000	1.200
"	Budal	86	B	80	
"	Soknedal	87	B	520	
Rennebu	Berkåmoen	81	B/K	2.300	2.000
Røros	Røros r.anl.	76	M/B/K	5.000	3.000
"	Glåmos	79	B/K	400	200
"	Brekken	78	B/K	400	150
Selbu	Innbygda	80	B/K	1.100	900
"	Kyllo	85	B	100	30
"	Moslett	87	B		
Skaun	Eggkleiva	83	B/K	500	0
"	Lereggen	74	Biodam	110	84
"	Venn	87	B	250	150
Tr.heim	Solbakken	75	B/K	65	40
"	Leirfallet	81	B/K	1.300	400
"	Høvringen	78	M(Rist)	120.000	86.400
"	Byneset aldersh.	80	B/K	130	88
"	Sjøskogbekken	82	M(Sil)	9.000	2.300
"	Bratsberg	87	B(Inf.)		
Rissa	Uddu	76	B/K	1.000	800
Meldal	Grevstad	76	M(Sil)	625	380
"	Løkken	84	M		
"	Å		B(Inf.)		
"	Storås		B(Inf)		
Tydal	Stugudal	80	Biodam	450	250
Ørland	Hovdetåa	82	Sil	10.000	0
SUM				186.475	

B - Biologisk rensetrinn

K - Kjemisk rensetrinn

M - Mekanisk rensetrinn

KOMMUNER/PROSJEKTER SOM HAR FÅTT FINANSIERINGSBISTAND TIL AVLØPS- OG
AVFALLSANLEGG M.V. OG TIL PLANLEGGING I 1987

Kommune	Prosjekt	Investerings- kostnad	Lån	Tilskudd
Skaun	Ledn. Venn R.A.	680	300	180
"	Ledn. v/Viggja	675	370	100
Meldal	Kl.ledn. Meldal S.			
"	Margrethehaugen	1.130	530	260
"	" tillegg	433	0	120
Bjugn	R.A. Botngård	630	770	130
Selbu	R.A.Moslett boligfelt	383	190	80
Åfjord	Etappe V - Rammeplan	677	570	150
Melhus	Kl.anl. Hovinåsen-Gaua	2.000	1.000	400
Roan	Hovedkl. Roan	660	260	100
Hemne	Ledn. Wesselveien	125	90	0
SUM		7.393	4.080	1.520
Meldal	Meldal S omdisp.Løkken 1984		(190.000)	
Meldal	Vermikultur A/S			
Næringsutv.	Utviklingsprosjekt			60
<u>Reservekvote mv.</u>				
Trondheim	Ledn. Klett-Leinøra	1.080	760	0
"	Sjøskogbekken - R.A.	769	590	0
"	Ledn. Hansbakken-Sunvika	648	450	0
"	Ledn. Kvetabekken- Hårstadmarka	2.560	1.790	0

Lån og tilskudd til avfallsanlegg i 1987: Ingen.

Planleggingstilskudd i 1987: Ingen.

KOMMUNALE AVGIFTER 1987 - ARSAVGIFTER VANN, KLOAKK, RENOVASJON OG FEIING FOR DOLIG = 101 KVM

KNR	KOMMUNENAVN	VANN	KLOAKK	RENOV	FEIING	SUM86	SUM87	ENDR I %
1601	TRONDHEIM	618	490	900	120	1932	2128	10.1
1612	HEMNE	560	470	490	135	1565	1655	5.8
1613	SNILLFJORD	522	623	457	86	1493	1608	13.1
1617	HITRA	906	363	---	80	917	1349	47.1
1620	FRØYA	1485	800	---	97	1463	2382	62.8
1621	ØRLAND	836	532	588	110	1899	2066	8.8
1622	AGDENES	825	610	---	50	1270	1405	16.9
1624	RISSA	625	485	465	88	1520	1663	9.4
1627	BJUGN	1050	610	580	100	2165	2340	8.1
1630	ÅFJORD	815	490	430	85	1700	1820	7.1
1632	ROAN	550	550	---	90	996	1190	19.5
1633	ØSEN	600	510	710	80	1795	1900	5.8
1634	OPPDAL	1020	1357	620	170	2950	3167	7.4
1635	RENNEBU	740	610	385	130	1649	1865	13.1
1636	MELDAL	610	660	500	110	1770	1880	6.2
1638	ØRKDAL	700	700	566	185	2049	2151	5.0
1640	RØROS	403	590	457	36	1315	1406	13.0
1644	HOLTÅLEN	690	370	124	57	1203	1241	3.2
1648	MIDTRE GAULDAL	595	510	565	85	1620	1755	8.3
1653	MELHUS	965	1155	820	110	2239	3050	36.2
1657	SKAUN	655	445	490	90	1560	1680	7.1
1662	KLÅBU	360	430	540	75	1220	1405	15.2
1663	MALVIK	545	530	700	95	1720	1870	8.7
1664	SELBU	700	660	300	90	1695	1830	8.0
1665	TYDAL	445	445	235	55	1110	1180	6.3
GJENNOMSNIITT		713	600	440 *	96	1633	1849	13.2

*) gjennomsnittlig avgift for 21 kommuner = 524

FYLKESHANNEN I SØR-TRØNDELAG

2. NATURVERN OG FRILUFTSLIV

HOVEDSAKER

- Brundtlandkommisjonens rapport presentert.
- Nasjonalparkmeldingen på høring.
- Edna og Frida endelig ferdig.
- Verneplan for edelløvskog vedtatt i Statsråd.
- Verneplan for Trollheimen vedtatt etter 10 år.
- Verneplan for myr ferdigbehandlet hos fylkesmannen.
- Befaring med myrutvalget.
- Midlertidig vern av Gullsideberget i Klæbu.
- Åfjordprosjektet fullført - godt hjelpemiddel for kommunenes behandling av naturforvaltningssaker i plansammenheng.
- Sterk satsing på informasjon - 11 radioprogrammer på P1 fra Froan, brosjyrer for Rissa og våtmarkene på Ørlandet.
- Storsamling for oppsynsfolkene på Røros.
- Strid om naturvernstillingen på Ørlandet og utmarkskonsulenten i Selbu.
- Trondheim, Åfjord, Røros, Orkdal og Oppdal fikk miljøvernstillinger.
- Erstatningsoppgjøret for våtmarksplanen i gang.
- Befaring med fylkesfriluftsnemnda på Fosen i august.

PERSONELL

Som i -86 har bemanningssituasjonen på seksjonen vært ustabil. Etter at Jon Suul sa opp stillingen sin seinhøsten i -86, ble Torfinn Rohde ansatt som naturverninspektør. Aage Tørris Ekker fikk 1.konsulentstillingen, og Jan Erik Andersen ble tilsatt som konsulent fra 1. april.

Randi Johanne Hårstad ble sykmeldt fra 1. april og har vært det resten av året. Dette har naturlig nok preget arbeidssituasjonen på seksjonen. Torfinn Rohde og Jan Erik Andersen har delt på sekretærvervet for fylkesfriluftsnemnda, slik at arbeidet i denne har forløpt normalt, men på et minimumsnivå. P.g.a. statens egenansvar for lønn har det ikke vært mulig å engasjere vikar i Randi Johanne Hårstads stilling.

I tillegg til de faste stillingen har vi hatt følgende engasjementer:

Ingerid Angell-Petersen har hatt 60 % stilling fra 1. mars. Hun har arbeidet med verneplan for barskog, forvaltningsplan for Grytdalen landskapsvernområde og verneplan for myr.

Arvid Lillethun har vært engasjert siden 1. juni via Rørosmuseum. Han har arbeidet med utstillingsprosjektet på Rørosmuseum.

Arve Fossen har vært engasjert hele året. Fram til 1. august har han arbeidet med dataregistrene for friluftsliv- og naturvernområder. Fra 1. august har han jobbet med utredningsarbeid omkring verneforslaget for Gauldalsvidda. Arbeidsgiver var vært Tynset kommune.

Jardar Cyvin har vært engasjert siden 15. august. Han har arbeidet med utarbeidelse av skjøtselsplanen i våtmarksområdene fram til 1. desember. Den siste måneden har han jobbet med oljevernberedskap på tverrfaglig basis.

Morten Ekker har vært engasjert 1/2 måned med oppdrag i Froan-området.

Jon Arne Sater og Odd Magne Øverland har til sammen vært engasjert i ca. 4 måneder med utarbeidelse av informasjonsmateriell.

Kjersti Moltubakk har vært engasjert i ca. 2 måneder med kartframstilling i forbindelse med dataregistrene og verneplanene for myr og kvartærgeologi.

Reidar Elven har vært engasjert i 1 måned i forbindelse med utstillingsprosjektet på Røros.

Kari Kolle har vært tilsatt i full stilling i Ørland kommune for bl.a. å ivareta naturvernoppgaver for fylkesmannen. Ordningen er nå forlenget ut 1988.

Simen Bretten har vært engasjert i 2 1/2 måned med utarbeidelse av forvaltningsplan for Dovrefjell nasjonalpark.

I tillegg til de fast ansatte og engasjerte har oppsynspersonellet i 1987 bestått av 18 personer, ansatt på deltid. Det har ikke vært utskiftninger eller nyansettelser av personell på oppsyns-siden i år. I forbindelse med edelløvskogsplanen har flere fått nye forvaltningsområder lagt til stillingen.

Fast ansatte (4)	:	3,1 årsverk
Engasjerte (5)	:	2,5 "
Tilknyttede (5)	:	0,6 "
Kommunale (3)	:	1,0 "
Oppsyn (18)	:	2,5 "
Sum (35)		9,7 årsverk
Overtid (ikke godtgjort)		0,9 "
		10,6 årsverk

Dette viser at aktiviteten målt i årsverk har vært holdt på samme nivået som i 1986.

ØKONOMI

1987 har vært et "godt år" reint økonomisk. Antallet prosjekter viser bl.a. dette. Nedenfor er oppsatt regnskap for arbeidet i -87.

KAP. 1427 (FRA DIREKTORATET FOR NATURFORVALTNING)

Lønn: (01.9, 21.1 og 30.2)	:	kr.	405.000
Varer og tjenester (11.5 og 21.2)	:	"	583.500
Opparbeiding og skjøtsel (31.1)	:	"	362.000
Opparbeiding og skjøtsel (31.2)	:	"	320.000
Erstatninger, sakkyndige og advokater	:	"	990.000
Tilskudd friluftsliv (31 og 60)	:	"	200.000
Gauldalsvidda (11.6)	:	kr.	60.000

KAP. 1427 (FRA DIREKTORATET)	kr.	60.000
KAP. 1422 (FRA MILJØVERNDEPARTEMENTET)		
Rørosprosjektet (11.5)	:	kr. 144.000
EDNA/FRIDA (21.)	:	" 50.000
		kr. 3.114.000

Ser en bort fra bevilgningene over kap. 1427. post 30.2 (Erstatningsbudsjettet) på kr. 1.050.000, viser årets regnskap en økning fra 1986 på ca. kr. 450.000 eller ca. 25 %. Hovedvekten av denne økningen ligger på informasjonssiden. Dette er en svært høy økning og kan ikke forventes å være normgivende for årene framover. For 1988 må det være et mål å holde det samme nivået som i år.

HOVEDFELT NATURVERN

Naturvernarbeidet i brei forstand dominerer arbeidet på seksjonen. Tar en med informasjonsdelen av dette arbeidet, blir bildet enda klarere.

1. Forskning og registreringsaktivitet i fylket

Det foregår en hel del forskning innenfor vårt felt i fylket. Mye av dette har reint grunnforskningspreg og er knyttet til Universitetet. De forsknings- og registreringsprosjekter vi har vært engasjert i, er stort sett knyttet til Økoforsks engasjement.

Flommarksskogarbeidet ble så godt som avsluttet i år, og en foreløpig rapport foreligger. Endelig rapport ventes våren -88.

Strandengregistreringene er ferdige, og det arbeides med en sluttrapport som blir ferdig i -88.

Sjøfugl- og selregistreringene i vår regi i Froan trappes noe ned fra 1987. Dette er nærmere omtalt i en egen artikkel bakerst i seksjonens årsmelding. For framtida vil dette arbeidet følges opp av Økoforsk/Viltforskningen (Norsk institutt for naturforskning - NINA - fra 1. september -88).

På Sølandet i Røros har det botaniske forskningsarbeidet fortsatt på samme nivå som i 1986. Trond Arnesens hovedfagsoppgave på "Pionervegetasjon på brannflater" vil foreligge høsten -88. Det ble bevilget kr. 40.000,- til Museets forskningsaktivitet på Sølandet i år.

I Gaulosen har Geir Edland gjennomført en brukerregistrering som basis for sin hovedfagsoppgave ved Institutt for geografi ved UNIT. Oppgaven vil være ferdig høsten 1988. Det er bevilget ca. kr. 5.000,- til dette arbeidet.

I Femundsmarka nasjonalpark og landskapsvernområde har KOMMITs brukerregistreringer blitt avsluttet i år. Universitetsstipendiat Odd Inge Vistad bearbeider nå dette materialet med tanke på utarbeidelse av en forvaltningsstrategi for parken. Et parallelt

prosjekt gjennomføres for Rogen og Langfjellets naturreservater i Sverige.

På Dovre fjell og i Grytdalen har forskningsaktiviteten vært som vanlig.

Registrering av jaktfalk, vandrefalk og kongeørn ble gjennomført i år. Det ble bevilget ca. kr. 30.000 til dette arbeidet fra seksjonen.

2. Vernesaker etter naturvernloven

Den 6. februar passerte edelløvskogsplanen for Sør-Trøndelag Statsråd. Dermed er 15 nye verneområder lagt til vår forvaltning. Disse er:

Herdalen naturreservat i Agdenes kommune
 Sjømyråsen naturreservat i Hitra kommune
 Granøyen plantefredningsområde i Midtre Gauldal kommune
 Rønningen naturreservat i Orkdal kommune
 Flå-Slipran naturreservat i Rennebu kommune
 Leinslia naturreservat i Rissa kommune
 Austdalen naturreservat i Roan kommune
 Rauberga naturreservat i Selbu kommune
 Melvasslia naturreservat i Snillfjord kommune
 Apoteket naturreservat i Trondheim kommune
 Sundsberga-Lauglolia naturreservat i Trondheim kommune
 Leira naturreservat i Trondheim kommune
 Sekken naturreservat i Åfjord kommune
 Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde i Åfjord kommune
 Nedre Hassel landskapsvernområde i Rissa kommune

Til sammen utgjør dette et areal på 2,75 km². De fleste områdene er kulturpåvirkete hassel- og almeskogsområder som ligger i bratt terreng. Arbeidet med planen startet i 1979, så det har tatt 8 år å gjennomføre den.

Arbeidet med vern av Trollheimen startet konkret i 1977. Den 11. desember ble vedtaket om vern fattet i Statsråd. Hele Sør-Trøndelagsdelen er vernet som landskapsvernområde og utgjør i alt ca. 400 km², altså en betydelig økning i vernet areal i fylket.

Totalt er det nå vernet ca. 1050 km² i fylket, d.v.s. ca. 5 % av arealet. Det vesentligste av arealene ligger i høgfjellet og i fattige bjørke- og furuskoger.

Arbeidet med verneplan for myr ble foreløpig avsluttet fra vår side i og med oversendelsen til Direktoratet for naturforvaltning i høst. Statens myrutvalg var på befaring i dagene 19.-21. august og besøkte 6 av de foreslåtte verneområdene. 1 område, Sletteemyra, er tatt ut av det opprinnelige forslaget. Vårt forslag omfatter nå 20 områder på tilsammen ca. 32 km².

Kvartærgeologiplanen har vært gjenstand for grenseoppgang og sammenstilling av høringsuttalelser. P.g.a. bemanningssituasjonen ble ikke planen ferdigbehandlet hos oss i år, men forventes oversendt til direktoratet 1. halvår -88. Det er tildels gjort store justeringer som en følge av høringsrunden.

Barskogsplanarbeidet har ikke kommet i gang p.g.a. manglende registreringer og prioriteringer i Nord-Trøndelag og på Helgeland. Den 27. mars innførte Miljøverndepartementet midlertidig vern etter naturvernloven § 18 for Gullsideberget i Klæbu. Foranledningen til dette var hogst i området. Arbeidet med verneplanen er nærmere beskrevet bak i årsmeldingen.

Nasjonalparkutredningen ble sendt på høring høsten -86 med frist til 1. mai 1987 for kommunene og andre til å uttale seg. Utredningen vakte livlig diskusjon og ble gjenstand for alvorlig kritikk. Torfinn Rohde og Aage Tørris Ekker deltok på folkemøter i Fordalen, Sokndalen, Røros, Selbu, Budal og Oppdal for å orientere om forslaget.

Fylkesmannen avga i august sin uttalelse til utredningen. Her tilrås det å følge opp videre alle de 7 områdene som er med i utredningen. Det er bebudet en stortingsmelding om saken våren 1988, mens det konkrete arbeidet med planene ikke settes i gang før etter 1990.

For Gauldalsviddas del er det gitt en nærmere omtale bak i årsmeldingen. Under arbeidet har en for øvrig kommet til at det aktuelle området bør benevnes Forelhogna.

3. Forvaltning

I og med det økende antall verneområder vil forvaltningsdelen av naturvernarbeidet øke framover. Naturvernet i Sør-Trøndelag har forlenget forlatt det "eksotiske" og "hemmelighetsfulle" stadiet hvor verneområdene bare var for ekspertene og noen få utvalgte. Riktignok er det forekomster som ikke tåler stor trafikk, og andre områder har behov for ferdselsforbud i noen deler av året. Men i det store og hele er filosofien at verneområdene skal gi naturopplevelse, lærdom og virke holdningsskapende for folk flest.

Dermed kommer det folk til områdene. Vi arbeider for å gjøre dem kjent, og våre førstelinjefolk - oppsynet - må ha kunnskap om området og være serviceinnstilt overfor besøkende.

Dette betyr igjen at det er et nærmest umettelig behov for tiltak i verneområdene for både å bedre tilgjengeligheten og verne om det som er der.

Vi er ennå i startfasen. Organisasjonen er fremdeles innrettet på verneplanarbeid og oppsyn, men vi er i ferd med å dreie oss over i mot informasjon og forvaltning.

De 5 nyopprettede kommunestillingene vil ha klare oppgaver innafor forvaltningen av verneområder. Her er det muligheter for folk med fantasi, initiativ og evne til å skaffe midler.

Opplæring av personell

Arbeidet med forvaltningshåndboka ble avsluttet i sommer. Runa Bø og Kari Kolles innsats har vært formidabel, og alle oppsynspersonene pluss våre samarbeidspartnere har nå boka. Boka er også sendt ut til alle miljøvernavdelingene, og iallfall 3 av fylkene arbeider nå med en tilpasning av boka til sine forhold. I løpet

av vinteren håper vi å få tilbakemelding fra oppsynet på anvendelsesmuligheten i felt.

I dagene 14.-17. juni ble det avholdt oppsynskonferanse på Hotell Røros med hovedtema informasjon. En dag var avsatt til ekskursjon, og vi avla besøk hos Paul Sandnes på Molinga og hos Jorunn Sakrisvoll på Sakrisvollen, hos Nils Stenvold på Sølendet. På Sølendet ble vi vist rundt av Asbjørn Moen, Trond Arnesen og Stein Singsås fra Botanisk avdeling på Museet. Olavsgruva ble besøkt, og etter en tur i dypet med "tunge hammerslag", ble dagen avsluttet med en omvisning på Malmplassen hvor Rørosmuseets nybygg er i ferd med å reise seg. En bredere presentasjon av vår medvirkning i Malmplassprosjektet er gitt i en egen artikkel i årsmeldingen.

Av foredragene på konferansen nevnes her bare politimester Sverre R. Kirksæters foredrag om oppsynsvirksomhet generelt. Spesielt temaet om "begrenset politimyndighet" ble grundig berørt, og det tas sikte på å gi slik myndighet til noen av våre oppsynspersoner.

Behovet for disse konferansene ble bare ytterligere stadfestet på Røros, og neste konferanse vil bli i 1989.

Virksomheten i verneområdene

Det var planlagt både å merke edelløvskogsreservatene og å sette opp informasjonsplakater i 10 av våtmarksområdene, pluss Austrått-lunden i år. P.g.a. mannskapsmangel ble det ikke gjennomført merking. Plakatene ble bare delvis ferdige, og kun Gaulosen ble utplassert. Begge disse oppgavene vil ha meget høy prioritet i -88.

Nasjonalparkforvaltningen har forløpt som normalt.

Gudbrandsdal Skogforvaltning fører en streng dispensasjonspraksis for motorisert ferdsel i Dovrefjell og problemene er små. En spesiell sak var innvilgelse av dispensasjon for Tyrilikollektivet. 1 dags kjøring i sikkerhetssammenheng ble innvilget i forbindelse med kollektivets behandlingsopplegg for narkomane. Fylkesmannen rådet sterkt til at kollektivet for -88 bør unngå et opplegg som fordrer bruk av snøscooter i verneområder.

Vi har ikke fått inn konkrete rapporter om rovfuglørving i år. Det er behov for nye informasjonsplakater på Dovre, og dette arbeidet har vi nå tatt på oss å få gjennomført. Utstillingen på Kongsvoll har blitt flittig besøkt og høster stor anerkjennelse. Simen Bretten har i 2 1/2 måned arbeidet med en forvaltningsplan for Dovrefjell. Dette er et pionerprosjekt på landsbasis. Et lignende prosjekt gjennomføres parallelt i Rondane. Planen forventes å være ferdig til påske i -88.

I Femundsmarka har det vært en økning i trafikken av fotturister i -87. Det ble bygget ny bro over Røa. Arbeidet ble utført av Femund Skogforvaltning i samarbeid med DNT. Det er et problem med bålbrekking på de mest besøkte plassene. 60 bålplasser ble registrert bare på Rødsanden under en opptelling. Nyscooteren til Odd Langen fungerer fint, og samarbeidet mellom Langen, Sør-Trøndelag Skogforvaltning og fylkesmannen går godt.

Naturreservatene viser stor forskjell i problemer med forvaltningen.

Ørland og Agdenes er vanskelige områder, og holdningen til reservatene og klassisk naturvern generelt er nok utslagsgivende her.

På Ørlandet har også i år "molo-saken" i Kråkvågsvaet vært et stridstema. Kommunen står hardt på sitt, mens både fylkesmann og Direktoratet er avvisende til forslaget. Erfaringene med moloen til Tautra bidrar til denne negative innstillingen. Her har fuglebestandene blitt redusert til ca. halvparten etter molobyggingen. Endringene i strømforholdene i svæet antas å ha bidratt til dette. Slike utslag har vi ikke råd til å få i Kråkvågsvaet. Arbeidet med anleggelse av vegforbindelse mellom Storslåttøya og Kråkvåg er imidlertid i gang i samsvar med verneregler og verne-grenser.

Som en følge av kontaktene i Grandefjæraskjønnet arbeides det nå med 2 konkrete tilretteleggingstiltak for publikum i Grandefjæra. Opparbeiding av parkeringsplasser og etablering av natursti inngår her. Dette arbeidet vil strekke seg fram mot 1990.

I Agdenes gjennomførte kanallaget for Litjvatnet og Storvatnet en opprensning av kanalen fra Litjvatnet i vår. Dette medførte en senkning av middelvannstanden i Litjvatnet fra ca. 4,00 m til ca. 3,40 m. Store deler av vatnet lå mer eller mindre tørt i sommer. Fylkesmannen er innstilt på å bygge en terskel i Nordgjerdsbrua for å etablere en fast minimumsvannstand i vatnet. Det er nedsatt en arbeidsgruppe for å finne fram til en gunstig løsning. Denne skal ha ferdig sitt arbeid i løpet av mars -88.

NIVA's resipientrapport forventes å foreligge i februar -88. Den vil gi nye opplysninger om vannkvaliteten.

Momyra i Åfjord ble merket i slutten av oktober. Det vil i løpet av neste år bli igangsatt arbeid med informasjonsplakat for dette unike myrområdet.

I Grytdalen landskapsvernområde på Songli har det vært flere befaringer i forbindelse med utarbeidelsen av forvaltningsplanen. Føreforholdene i skogen har vært ideelle i vinter, og i desember ble det satt i gang rydding av Melandsøyene i tråd med retningslinjene i forvaltningsplanen. Også her bør det igangsettes arbeid med produksjon av en informasjonsfolder i 1988.

På Litjbumyrene, Meldal, har det vært noe ulovlig trafikk i ferdsselsforbudsperioden. I desember ble det inngått avtale med 2 hovedoppgavestudenter fra Bø om utarbeidelse av skjøtselsplan og registrering av naturfaglige forhold. Dette gjøres i 88/89.

I Gåstjørnan naturreservat, Midtre Gauldal, ble det foretatt noe opprydding etter stormfellingene i oktober. Dette ble gjort etter avtale mellom fylkesmannen og skogforvaltningen. Mesteparten av den stormfelte skogen fikk imidlertid ligge.

I Gaulosen har det i år vært en kraftig opptrapping av informasjons- og oppsynsvirksomheten. Mye folk besøker området, og de aller fleste setter stor pris på den informasjonsvirksomheten som er drevet. Tilsammen er det nedlagt ca. 1 1/2 månedsverk i området. Området blir flittig benyttet av skoleklasser, og i den forbindelse har Kjersti Moltubakk utarbeidet et undervisningsopplegg for området.

På forsommeren ble vi oppmerksom på et problem med hurtigbåtkjøring i området. Dette medførte flere konfrontasjoner mellom båtførerne og oppsynet. I ett tilfelle førte dette til politianmeldelse av en båtfører. Vedkommende har fått bot for sin opptreden. Problemet med båtkjøringen er ikke løst, men en arbeidsgruppe med representanter fra grunneierne, båtkjørerne, fylkesmannen og Trondheimsregionens friluftsråd arbeider med saken, slik at en håper på en bedring av forholdene i -88. Det er også noen mindre problemer med ulovlig grusuttak på Øysandsida. Det vil bli tatt initiativ for å få rettet på dette for sesongen -88.

I Låen naturreservat, Selbu, har det vært diskusjoner med grunneierne om opprensing av kanalen til Selbusjøen. Grunneierne ønsker å senke kanalen med ca. 60 cm, mens fylkesmannen har gitt tilsagn om 35 cm av hensyn til forhindring av gjengroing i vatnet. Avgjørelsen ble anket til Miljøverndepartementet, hvor fylkesmannen fikk medhold.

I Austråttlunden har trafikken vært som normalt i år. Tilsynsnemnda har utarbeidet nytt forslag til forvaltningsplan for perioden 88-98. Denne er nå ute til høring. Forholdet til frigivelsen av Lundahaugen er ennå ikke avklart, men her må det bli en kobling mellom landskapsvernområdet og haugen, slik at folk kan nyttiggjøre seg hele dette fantastiske naturområdet. Det har vært en del uklarheter omkring arrangement av idrettsaktiviteter på stiene i Lunden. Det er i gang avklaringsrunder om dette. Formannen i tilsynsnemnda gjennom 8 år, Leif Gangås, takket av ved årets utgang. Han har nedlagt et imponerende arbeid i området, og har en stor del av æren for at Lunden i dag står fram som vårt mest publikumsvennlige område. Nils Raaken sa opp oppsynsjobben i vår da hans datter, Tove Raaken, ikke lenger kunne utføre skjøtselsoppgaver i parken. Imidlertid erklærte han seg villig til å gå på igjen, etter at ny skjøtselsmedarbeider var ansatt. Ny mann er Arve Leth Olsen. Vi er svært glade for at Raaken nå fortsetter, da hans innsats og oversikt har bidratt sterkt til å holde forholdene i lunden i sin beste orden.

Områdene i Rissa, Grønningsbukta og Strømmen brukes flittig i skolesammenheng. Oppsynsmann Johan Rein har i stor grad bidratt til dette. Samme mann har også gjort en stor innsats i arbeidet med "vernebrosjyren" for Rissa kommune. Denne er nå bl.a. delt ut til alle husstander i kommunen. En er også kommet langt med plassering av informasjonsplakater her, men noe gjenstår.

På Sølandet, Røros, bidro sommerens regnskurer til å vanskeliggjøre arbeidet med slåttene for Nils Stenvold. Det ble temmelig mange turer med venting på bedre forhold. Allikevel ble ca. 500 timer nedlagt i rydding, slått og oppsyn og skjøtselsprogrammet ble gjennomført etter intensjonene i skjøtselsplanen. Besøket har vært stort også i år, og behovet for en natursti blir bare større og større. En skisse med kostnadsoverslag og foreløpig info-brosjyre er laget av Jens Hjort hos skoledirektøren. Det er søkt om midler til anlegg på 1988-budsjettet.

I Froan bidro vinterens selinvasjon til en forsterket debatt om selfredningen i reservatet. Det ble imidlertid heller ikke i år gitt fellingstillatelse. Også i år var reservatet utsatt for eggrøvere uten at de ble tatt.

I desember opplevde vi et alvorlig tilfelle av oljeforurensning i

Froan. Blant annet på grunn av for sein aksjon fra lensmannen i Frøya klarte man ikke å kapre synderen. Flere hundre fugl gikk med. Det er utarbeidet en egen rapport om tilfellet.

Det er gitt mer omtale om Froan i en egen artikkel lenger bak i årsmeldingen.

På Været på Tarva er det som vanlig gjennomført ryddeaksjon av skoleelever, fra Bjugn. Denne aksjonen har allerede vært brukt både i media- og forskningssammenheng, og er et godt eksempel på aktiv bruk, - pedagogikk og vern i områdene.

For de nyopprettede edelløvskogsreservatene har vi foreløpig svært få data og aktiviteter. Imidlertid ligger mange av disse ypperlig til, slik at de bør egne seg godt til undervisning, forskning og markedsføring i turismesammenheng.

For flere av våtmarksområdene er det laget skjøtselsplaner i året som gikk. Dette er omtalt i en egen artikkel bak i årsmeldingen.

4. Informasjon og undervisning

1987 har hittil vært vårt mest intensive år på informasjons- og undervisningssektoren.

To brosjyreprosjekt ble avsluttet. "Natur- og kulturvern i Rissa kommune" er et godt eksempel på hvordan vi kan koble flere interesser sammen og samtidig finansiere deler av kostnadene eksternt. Fylkesmannen har finansiert arbeidet med brosjyren, mens kommunen har betalt trykkingen. Brosjyren er på 12 sider. Opplag: 3.000. Kostnad: ca. kr. 40.000.

"Ramsar-områder i Midt-Skandinavia" er et norsk-svensk prosjekt som presenterer Ramsar-områdene Ånnsjön, Tautra og Ørlandets våtmarkssystem. Brosjyren er svært etterspurt, og det er allerede trykket opp et nytt opplag. Omfanget er på 24 sider, og teksten er på norsk for de norske områdene og på svensk for Ånnsjöns del. Opplag: 10.500. Kostnad: ca. kr. 90.000.

Informasjonsplakatene til våtmarksområdene er også ferdige for utplassering. I alt er 11 områder dekket og et 12. er under produksjon. Plakatene produseres i 50 stk. i svart-hvitt, og 4-6 plakater for hvert område håndkoloreres og bakes inn i plast før utsetting. Inkludert oppsetting og produksjon av informasjonstavler blir prisen pr. område ca. kr. 13.000. For 1987 er det brukt ca. kr. 100.000 til dette prosjektet.

Informasjonssenteret på Røros, Malmplassen, har vært et hovedsatsningsområde i året som gikk. Miljøverndepartementet og Direktoratet for naturforvaltning bevilget tilsammen kr. 180.000 til dette prosjektet i år. Fra 1. juli kunne vi derfor ansette en egen prosjektsekretær, som delvis har vært stasjonert på miljøvernavdelingen og delvis på Rørosmuseet. Arvid Lillethun har bearbeidet ideene som arbeidsgruppen la fram i -86, og pr. dato er informasjonsdelen ferdig for produksjon. En bredere presentasjon av prosjektet er gitt i en egen artikkel i årsmeldingen. Det er søkt om kr. 420.000 for 1988 til ferdigstilling av miljøvernets del. Utstillingen og museet åpnes 12. juni -88.

"Rørosheftet" har også vært gjenstand for mye arbeid. Jon Arne Sæter har vært engasjert til å jobbe med både tekst og bilder, og et utkast er nå klart til gjennomgang. En arbeidsgruppe med personer fra Røros kommune (kulturstyret, naturforvaltningsnemndene, reiselivslaget, fjellstyrene og formannskapet) og miljøvernavdelingen har vært med i prosjektet hele tiden, og har hatt 4 møter. Prosjektet er finansiert ved at fylkesmannen betaler Sæter for arbeidet, mens kommunen tar trykkeriutgiftene. Heftet vil bli på hele 72 sider i A-5 format og får tittelen "Natur- og kulturlandskapet på Røros". Opplaget er foreløpig begrenset til 10.000. Heftet skal være ferdig til 1. juni -88.

Parallelt med dette arbeidet produserer fylkeskartkontoret et "Røroskart" som enten kan følge heftet, eller stå for seg sjøl. Hele prosjektet, kart og hefte, vil koste ca. kr. 400.000.

Seksjonens medarbeidere har hatt et nært samarbeid med presse og kringkasting i år. Aage Tørris Ekker ble "den mest intervjuede person" på lokalradioen i 1987, og samme person hadde også gleden av å lage 11 radioprogrammer fra Froan sammen med Rolf Kirkvaag og Kristin Hetle i serien "For en natur". Programmene gikk på fredagskveldene og ble hørt av mange.

Saker som har fått særlig stor mediadekning er "Gullsiberg-saken", oljesølsaken i Froan, møterunden om nasjonalparkene, forslaget til endringer i motorferdselloven og Røstøya-saken.

For å skolere seg ytterligere innen informasjonsfaget har Aage Tørris Ekker deltatt på et 1-ukes informasjonskurs i "Forum for offentlige informasjonsmedarbeidere"'s regi.

Samarbeidet med Skoledirektøren har i år kommet inn i fastere og mer forpliktende former. Fra og med 1. august forpliktet vi oss til å delfinansiere 3/10 stilling for en miljøvernmedarbeider ved embetet. Skoledirektøren sjøl finansierer 2/10 av stillingen, mens Sør-Trøndelag museumspedagogiske fellestjeneste dekker den siste halvparten. Jens Hjort er ansatt i stillingen. ved dette samarbeidet har avdelingen sikret seg kompetanse på informasjons- og opplæringssiden. Miljøundervisningen i grunnskolen får på denne måten beholde den lille ressursen den fra før er tildelt.

5. Erstatningssakene

Arbeidet med erstatningssakene har for alvor kommet i gang i løpet av året. Det er brukt ca. 2 1/2 månedsverk på seksjonen til dette arbeidet. I alt er det gjennomført oppgjør for 8 områder.

Område	Forlik	Skjønn	Overskjønn
Nordre Snøfjelltjønn	X		
Stråsjøen-Prestøyan	X		
Låen		X	X
Fitjan		X	
Kråkvågsvaet		X	
Grandefjæra		X	X
Strømmen		X	X
Været		X	X

Størrelsen på erstatningene har variert fra kr. 2.600 i Låen, til ca. 1 1/2 million i Grandefjæra. Omkostningene til sakkyndige og

advokater er store, men vi har vurdert dette som nødvendig for å få en "norm" å holde oss til i det videre arbeidet. Halvparten av sakene er gått til overskjønn, noe som vil fordyre prosessen ytterligere.

Fra 1988 vil også Momyra og de 15 edelløvsogksområdene komme med. Sett fram mot 1990 vil det være mer enn nok å gjøre på dette feltet.

Noen betraktninger i kjølvatnet av erstatningssakene er gitt bak i årsmeldingen.

6. Naturvern og friluftsliv i større enkeltsaker

Et mindre vannkraftprosjekt under bearbeidelse gjelder Homla i Malvik. Her har vi påpekt behov for noen mindre undersøkelser på ornitologi. Nedbørfeltet er mye brukt til friluftsliv for både Malviks og Trondheims befolkning. Dette har medført at vi har satt krav til tilrettelegging og forskjønning av reguleringsområder. Saken er ikke avgjort, men den lokale motstanden er stor.

Røstøya i Hemne har vært viet stor dekning i massemedia. Øya er topp-prioritert i barskogssammenheng og et viktig friluftsområde med regional betydning. Ilandføringsstedet for olje og gass fra Haltenbanken vil ha avgjørende betydning for Røstøyas videre skjebne. Avdelingen har sett det som sin oppgave å påse at naturvern- og friluftsinteressene kommer fram i lyset i denne saken. Dette har selvfølgelig ført til reaksjoner fra de som ønsker Røstøya som ilandføringssted.

Planer om veg fra Meråker til Tydal gjennom Sytan har vært gjenstand for oppmerksomhet i året som gikk. Saken er foreløpig på planstadiet, og vi har orientert departement og direktorat om det som skjer. En veg vil dele Sytan-området i to, og fra friluftssyn og naturvernsynspunkt er dette svært uheldig.

Gaula har også i år stått sentralt. Vassdragsforvalter og fiskerikonsulent har stått for det meste av arbeidet, og det går nå mot en 5-årig stans av grusuttaket i de nedre deler av elva. Dette vil også være bra for de rester av elvekantskog som er igjen langs elva og som det er særdeles viktig å ta vare på.

7. Naturvern i plansammenheng

Det store rushet med kommuneplaner er ikke kommet ennå, men planene for Oppdal, Klæbu og Trondheim har vært innom. Vi har avgitt uttalelser til alle tre, men har ikke aktivt deltatt i utarbeidelsen.

Arbeidet med EDNA/FRIDA er avsluttet, og registrene er sendt ut til kommunene og etatene i fylket. I EDNA (naturvernområder) er 776 lokaliteter beskrevet, mens FRIDA (friluftsområder) består av 543 lokaliteter. Det er vårt håp at kart og rapporter vil bli brukt i forvaltnings- og planleggingssammenheng i tida framover.

Modellen for naturforvaltningens arbeid med kommuneplanene, Åfjord-prosjektet, ble også avsluttet i vår, og er utsendt til kommunene hvor den har fått god mottagelse. Foreløpig har Hemne og Roan bedt om at vi er aktivt med i deres kommuneplanarbeid fra starten av.

Det er et klart behov for oppfølgingsarbeid ute i kommunene m.h.t. våre interesser, og vår innsats her bør bli betydelig styrket i tida framover.

Ny fylkesplan skal vedtas i -88. Naturvern-delen er skrevet av fylkesplansekretariatet og basert på vår langtidsplan. Den endelige utformingen skjer i samarbeid med naturverninspektøren.

HOVEDFELT FRILUFTSLIV

Arbeidet med friluftsliv har vært sterkt preget av at Randi Johanne Hårstad har vært sykmeldt i 3/4 av året som gikk.

Sett bort fra det, er det en realitet at friluftslivsarbeidet ikke har høy nok prioritet på seksjonen som sådan. Dette skyldes flere ting:

- De ansatte er mest interessert i naturvern.
- Vi mangler en langsiktig strategi for hvordan vi skal jobbe med friluftsliv i fylket.
- De økonomiske ressursene er for små.

I løpet av året er det kommet klare signaler fra departementet om at arbeidet med friluftslivet skal styrkes. Stortingsmelding nr. 40 (1986/87) "Om friluftsliv" gir også klare signaler i den retning.

Friluftsliv i nærmiljøet er utpekt til satsningsområde. Her kan mye gjøres gjennom skikkelig behandling av kommuneplaner og reguleringsplaner. Nærfriluftslivet er primært kommunenes eget anliggende, og vår oppgave må først og fremst være av rådgivende karakter.

I nasjonalparkutredningen er mulighetene for friluftslivsutfoldelse gjort til en hovedsak. Gjennom vårt arbeid med denne saken er nettopp dette aspektet holdt fram. Det er vesentlig å sikre større, sammenhengende naturområder for flerdagsturer og annet tradisjonelt friluftsliv.

1. Fylkesfriluftsnemnda

Etter 10. april ble sekretæren for fylkesfriluftsnemnda sykmeldt og var fraværende resten av året. Fra 10. april har derfor alt sekretariatsarbeid for nemnda falt på de andre ansatte på seksjonen på toppen av andre oppgaver. Dette har preget arbeids-situasjonen på seksjonen sterkt i 1987.

Fylkesfriluftsnemnda har avholdt 9 møter og behandlet 77 saker.

Til sikring, planlegging, opparbeiding, drift og vedlikehold av offentlige friluftsområder ble det i 1987 bevilget:

Statsmidler 1427.60 - tilskudd	kr. 200.000
" 1427.31 - hel dekning	" 320.000
<u>Fylkeskommunale tilskudd 1660.33</u>	<u>" 375.000</u>
	kr. 895.000
	=====

Angående planlegging og opparbeiding ble det mottatt søknader fra kommunene på 34 forskjellige anlegg, med en total søknadssum på kr. 2.541.000. Av større prosjekter er det bevilget midler til Børtne parkeringsplass i Meldal (kr. 60.000), Ferista parkeringsplass i Trondheim (kr. 90.000), Langlidalen parkeringsplass i Snillfjord (kr. 250.000) og Nøsterå friluftsområde i Tydal (kr. 80.000).

Det er delvis en slapp holdning i kommunene for oppfølging og bruk av de midler som tildeles til friluftslivstiltak. Sekretariatet prøver å følge opp så langt som mulig, men hovedansvaret for tilretteleggingstiltak er kommunens eget.

Nemnda har engasjert seg aktivt som part i kommuneplanarbeidet gjennom grundig behandling av de planer som er oversendt til uttalelse.

En har imidlertid en følelse av å bli glemt hos enkelte, og har derfor i brevs form minnet kommunene på nemndas rolle i denne sammenhengen.

Ved årets utgang takket veteranene Leif Langset og Steinar Stamnestrø av som medlemmer i nemnda. Begge har vært medlemmer i 12 år. Karen Jorid Uthus takket også av etter 4 års tjenestetid. Hun fortsetter imidlertid som varamedlem.

Den nye nemnda (1988-91) har følgende sammensetning:

Ingulf Galåen, Røros	(formann)
Per Arne Furseth, Meldal	(nestformann)
Tora Husan, Rennebu	
Liv Bøysen, Hemne	
Per O. Rimolsrønning, Melhus	
Harald Jullumstrø, Trondheim	

Personlige varamedlemmer:

Ole Haugum, Klæbu
 Wenche Malmedal, Trondheim
 Gjermund Lykke, Trondheim
 Kjell Jørgensen, Trondheim
 John S. Værnes, Agdenes
 Magne Krogh, Røros
 Karen Jorid Uthus, Tydal.

For øvrig vises det til fylkesfriluftsnemndas egen årsmelding.

2. Friluftsliv i plansaker

Det er lagt ned et betydelig arbeid i utarbeidelsen av friluftslivskapitel til fylkesplanen for 1988-91. En gruppe med representanter fra fylkeskommunen, Direktoratet for naturforvaltning, miljøvernabdelingen og fylkesfriluftsnemnda har hatt 4 møter for å utforme kapitlet. Forslaget har også vært til behandling og kommentar i fylkesfriluftsnemnda. Forslaget til handlingsprogram tas med her:

- Øysandområdet og Malvikodden må sikres for almenheten ved kjøp eller langsiktige leieavtaler. Ansvar: Direktoratet for naturforvaltning Fylkesmannen Delansvar: Trondheimsregionens friluftsråd Kommunene i Trondheimsregionen
- Sekretariatsfunksjonen for friluftsnemndene i kommunene må styrkes. Særlig gjelder dette kommuner som ikke kommer med i forsøket med styrket miljøvernforvaltning. Ansvar: Fylkeskommunen Fylkesmannen
- Bedre tilgjengeligheten for handikappede ved å åpne "toppveiene" til Bringen, Kopparen, Vennafjellet, Vassfjellet og Gråkallen. Ansvar: Forsvaret Televerket Handikaplagene
- Småbåthavner/serviceanlegg for regional og lokal trafikk bør etableres i Agdenes, Bjugn, Åfjord og Hitra. Ansvar: Fylkesmannen Fylkeskommunen Kommunene
- Spørsmålet om skogsprøyting generelt og i viktige friluftsområder spesielt bør drøftes og avklares i planperioden. Ansvar: Fylkesmannen Skogetaten
- Gjennomføring av et større nærmiljøprosjekt i Trondheim. Ansvar: Trondheim kommune Fylkesmannen Fylkeslandbrukskontoret Fylkeskommunen

3. Friluftsliv i større inngrepssaker

Dette er omtalt under naturvernkapitlet.

4. Motorferdsel

Miljøverndepartementet sendte sitt forslag til endringer i motorferdselloven på høring høsten -86. Dette medførte stor diskusjon i kommunene. Forslaget gikk grovt sett ut på:

- Innføring av en nasjonal forskrift.
- Dispensasjonsbehandling hos fylkesmannen.
- Heving av aldersgrensen for kjøring til 18 år.
- Nedsettelse av grense for motorstyrke.
- Forbud mot terrengkjøring på barmark i utmark.

Forslaget er behandlet i Stortinget, og en nasjonal forskrift er innført med virkning fra sesongen 88/89.

Fra friluftslivssynspunkt er dette et framskritt, men forventningen til endringene var nok større enn hva resultatet er blitt.

Antallet snøscootere i fylket fortsetter å øke med de belastninger dette representerer for det tradisjonelle friluftslivet. Mest fokusert er konflikten i Selbu, Tydal og Holtålen, men også andre kommuner har problemer med å håndheve intensjonene i loven. Et hovedproblem er mangelen på oppfølging med oppsyn fra politietatsens side. Dette skyldes manglende ressurser. Fra fylkesmannens side er det framsatt et forslag om en snøscooteravgift som spesielt skal øremerkes oppsyn. Dette har foreløpig ikke fått gjennomslag.

KURS, KONFERANSER OG REISER

Aage Tørris Ekker:	17.-18. feb.	Oljesymposium, SINTEF
	27.-29. apr.	Internasjonalt selsymposium, Oslo.
	1.-5. juni	Studietur informasjonssentra, Sør-Sverige
	12.-14. aug.	NF-samling, Tromsø
	2.-3. sept.	Midt-Norden-samling, Inderøy
	18.-22. okt.	Grunnkurs i offentlig informasjon, Røros
	1.-2. des.	Plan- og bygningslovskurs, Bårdshaug
Jan Erik Andersen:	2. juni	Friluftslivsseminar, Oslo
	12.-14. aug.	NF-samling, Tromsø
	27.-28. okt.	Digitalisering av kart, Trondheim
	5.-6. nov.	Transportplanlegging og miljø i by, Bårdshaug
	1.-2. des.	Plan- og bygningslovskurs, Bårdshaug
	Høsten -87	Kurs i planleggingslære på NTH, Trondheim
Ingerid Angell-Petersen:	Mars	Fagmøte i vegetasjonsøkologi, Kongsvoll
	19.-21. aug.	Befaring m/Statens myrutvalg, Sør-Trøndelag
	8.-9. okt.	Seminar om forskning og forvaltning om langtransporterte luftforurensninger, Lysebu
Torfinn Rohde:	9.-12. mars	Etatskonferanse MD, DN og FM, Beitostølen
	9.-10. april	Nasjonalparkseminar, Høvringen
	28.-29. april	Friluftsliv og vassdragsutbygging, Kongsvoll
	25.-27. mai	Naturvern, kulturvern og jordbruk i kyststrøk, Smøla
	1.-5. juni	Studietur informasjonssentra, Sør-Sverige
	12.-14. aug.	NF-samling, Tromsø

19.-21. aug.	Befaring m/Statens myrutvalg, Sør-Trøndelag
27.-29. aug.	Befaring med fylkesfriluftsnemnda, Nord-Fosen
1.-2. sept.	Plan- og bygningslovskurs, Bårdshaug

FOREDRAG OG ARTIKLER

Aage Tørris Ekker:	19. mars:	Foredrag om naturvernarbeidet på fylkesplan. DN-seminar, Kongsvoll.
	8. april:	Foredrag om motorferdselloven, Hemne bondelag.
Ingerid Angell-Petersen:	27. nov.:	Foredrag om verneplan for barskog, herredsskogmestersamling, Tr.heim
Torfinn Rohde:	26. mars:	Foredrag om verneplaner og utmarksforvaltning, landbruksuka på Tunga, Trondheim.
	27. mai:	Foredrag: "Tanker om en ny miljøvernstrategi" på konferanse på Smøla.
	14. aug.:	Foredrag: "Naturforvaltning i kommuneplanlegging, eksempel på praktisk tilnærmingssmåte". NF-konferanse Tromsø.
	1. okt.:	Foredrag: "Skjøtsel av et botanisk eldorado og kulturminne". Seminar om fornminnepleie, Ås-NLH.
Arbeidets Rett:		Artikkel: Sølendet - kulturlandskap og botanisk eldorado.
Fjellfolk:		Artikkel: Naturinformasjon på Malmplassen.
" :		Artikkel: Sølendet, et naturreservat ved Aursunden.

DELTAKELSE I EKSTERNE ARBEIDSOPPGAVER

Aage Tørris Ekker	:	Miljøverndepartementets og Fiskeridepartementets nasjonale selutvalg.
Torfinn Rohde	:	Arbeidsgruppe om naturforvaltning i kommuneplanen. (DN, MD og MVA)
		Referansegruppe for DN's innstilling om forvaltningen av store rovdyr.

ÅRSPROGRAM 1988

I 1988 vil følgende arbeidsoppgaver være de mest sentrale:

Verneplaner	- merking av edelløvskogsområdene - verneplan barskog, Midt-Norge - flommarkskog - Gauldalsvidda/Forelhogna
Forvaltning	- forvaltningsplan Dovrefjell - forvaltningsplan Grytdalen - kystsel - Froan og Været - handlingsplan, trua og sårbare arter
Tilrettelegging	- vei og parkeringsplass i Grande fjæra, Ørland - natursti på Sølendet, Røros
Informasjon	- ferdigstillelse og åpning av naturinformasjonsutstilling, Rørosmuseet - informasjonsutstilling om våtmark Austrått, Ørland - ferdigstillelse av utstilling om miljøvernavdelingen - utplassering av informasjonstavler i 10 verneområder - skoledirektøren - pedagogisk tilrettelegging i verneområder - forprosjekt
Miljøvern i kommunene	- følge opp de fem utvalgte kommunene - miljøpakker - aktiv medvirkning i kommuneplanprosessen
Erstatninger	- gjennomføring av berammede skjønn og overskjønn - gjennomføring av erstatningsprosessen for edelløvskogsplanen
Friluftsliv	- sekretariatet for fylkesfriluftsnemnda - planlegging/gjennomføring av konferanse for de kommunale friluftsnemndene - forvaltningsplan for friluftsområder - friluftslivshensyn i nærmiljøet - aktiv medvirkning i kommuneplanprosessen - Røstøya - utarbeidelse av informasjonsbrosjyre med kart over friluftsområder

BRUNDTLANDRAPPORTEN, BØNDER OG ADVOKATER -

INNTRYKK FRA SKOGSBYGD OG KYSTSTRØK I SØR-TRØNDELAG HØSTEN 1987

I løpet av året som har gått, har pengegaloppen for alvor fått innpass i naturvernarbeidet her i fylket. Nå skal regningen betales for ivrige naturvernkonsulenters liv og virke fra begynnelsen av 70-tallet og fram til dags dato.

Vi har jo visst at oppgjøret måtte komme en gang, men hva det ville koste, hvor mye tid og engasjement det ville kreve og hvor artig det skulle bli, visste vi nok ikke. Skjønt noen nede i "Det Kongelige" må ha hatt et begrep, for det var da vitterlig avsatt 30 millioner til gildet bare dette året. Og det vil det nok bli i årene framover også. Kostnadene for "gamle synder" vil framstå som pene påplusninger på departementets budsjett og lure det norske folk til å tro at det klassiske naturvernet fremdeles seiler i medvind.

Slik er det ikke !

Under det nåværende regime i "Det Kongelige" er det nok helt andre hester enn klassisk naturvern det satses på.

Men det blir nok vår tur igjen. Ihvertfall hvis vi skal tro på Gro. I hennes foreløpige hovedverk - Brundtlandrapporten - står det nemlig over flere sider å lese at "bevaringen av artene og de naturlige økosystemene er en av menneskehetens største utfordringer både før og etter tusenårsskiftet" Antall og areal med vernede områder skal økes. De truede dyreartene skal bevares, og menneskenes "umettelige" behov for naturopplevelse skal tas hensyn til i all planlegging og virksomhet.

Akk ja !! Vi fikk da betalt ut noen hundre tusen på erstatningsbudsjettet i Sør-Trøndelag i år også. Så da har vi gjort vårt til å "tenke globalt og handle lokalt". Lyder det ironisk ? Jo da, det er det. Men misforstå ikke. Brundtlandrapporten er bra den, både som policy-dokument og til å slå våre motstandere i hodet med under verbale fektninger.

Mon tro om sorenskriveren i Midt-Trøndelag herredsrett hadde lest Brundtlandrapporten før han tok fatt på disse erstatningssakene ? Hadde han kanskje den i bakhodet når han fastslo at grunneierne rundt Låen i Selbu skulle få 2.600 kroner i samla erstatning for tap av rettigheter som følge av vernet som naturreservat ? Han hadde nok ikke det. Og hadde han lest den, kunne det slått begge veier. Kanskje ville det ikke blitt noen erstatning i det hele tatt, for: "Dette får de da ofre på naturvernets alter". Men det kunne liksom godt blitt mer, for: "Penger skaper forståelse og goodwill for naturvernet". Også var det skjønnsmennene da - de har vel heller ikke lest rapporten. For ikke å snakke om grunneierne ! Hadde de lest rapporten, ville de vel ikke krevd noe i det hele tatt ? Eller kanskje ville de krevd mye mer fordi "vi skal sette pris på miljøet". Kanskje er det best at rapporten ikke har blitt noen bestselger. Skjønt, mange byråkrater og "synsere" har visst lest den, skal en dømme etter antall foredrag, kurs og seminarer om saken.

Enn om de sakkyndige i Grandefjaraskjønnet hadde lest rapporten ? Kanskje hadde det ikke vært så naturlig å foreslå at hele Grandefjara skulle brukes til skjelldyrking eller til intensivt, forurensende jordbruk ? Og grunneierne hadde sikkert forstått at det er viktigere

at grågjessene, brushønsene og temmicksnipa får ha disse rasteplassene i fred, enn at de sjøl skal legge ytterligere dekar til mønsterbrukene sine. Kanskje hadde "han du vet på Storfosna" også latt være å stille krav for tapt fjæregrunn i Kråkvågsvaet. Han har jo noen mål å ta av likevel.

Men hva med advokatene da ? Hva om "Bondelagets utsendte" hadde hatt Brundtlandrapporten foran seg istedenfor Norges Lover og resultatet fra det siste jordbruksoppgjøret ? Da hadde det kanskje vært rimelig å la "disse kråkene og måsene" fått ta for seg av kornåkrene på Ørlandets flatbygder så de kommer seg velberget og velfødd videre nedover til vinterkvarterene på kontinentet.

"Våre gutter" fra Stiftsstaden har nok heller ikke lest hva Gro har skrevet. Men de har nå sett disse områdene, og jeg tror faktisk de mener at det vi driver med, har noe for seg. Allikevel må nok fylkesmannen også i framtida vurdere "de økologiske sider ved saken" da "deres kompetanse ligger på det juridiske plan".

Dog, etter at myrplanen, edellauvskogsplanen og nasjonalparkplanen er oppgjort, er de nok blitt beinharde naturvernere de også. Men da er både Stensrud og Hagen forlengst blitt seniorpartnere med hvite parykker i advokatfirmaet over bakeriet i Thomas Angells gate. Kanskje har de også måttet lese litt i Brundtlandrapporten fordi ungene er aktivister i "folkebevegelsen Bellona".

Men det koster sannelig dette å lære opp 2 advokater til økologer. Kanskje nærmere 100 millioner bare i Sør-Trøndelag innen år 2010.

Var det noen som hvasket at vi burde satse litt mer på informasjon ?

Kanskje burde Miljøverndepartementet gjøre som KUD gjorde når de sendte ut Mønsterplanen til alle husstander med barn i grunnskolen.

La oss sende ut Brundtlandrapporten til hele folket.

Da støtter vi skogbruket og landbruksministeren også. Så fikk de iallfall brukt tømmeret fra Herdalen til noe fornuftig.

SKJØTSELSPLANER FOR VÅTMARKSOMRÅDER

Dn 17.08.87 ble jeg engasjert til å utarbeide forslag til skjøtseplaner for 7 vernede våtmarksområder i Sør-Trøndelag i forbindelse med kommende erstatningsskjønn. Etter hvert kom ytterligere to områder til.

Befaring i Grandefjæra ble foretatt først. Mulige problemstillinger både generelt og spesielt for Grandefjæra ble deretter diskutert med Kari (Kolle), Torfinn og Tørris. Etter en knapp måned lå et forslag på bordet, tidsnok til å kunne bli brukt i forbindelse med erstatningsskjønnet for Grandefjæra.

Etter dette ble Grønningsbukta og Strømmen lansert som hasteprojekter, og et notat (Strømmen) og et forslag til skjøtseplan (Grønningsbukta) ble utarbeidet over samme lest som Grandefjæra-rapporten.

Parallelt med utarbeidelsen av resten av planene ble det litt tid til ytterligere litteraturstudier. Erfaringer med skjøtsel av våtmark av den karakter som i stor grad er vernet i Sør-Trøndelag, er det lite av fra Norge. Litteraturen måtte derfor hentes fra Danmark og Sverige. Den aktuelle problemstilling for bl.a. områdene på Ørlandet var bevaring av kulturbetinget strandeng ved hjelp av aktive beitetiltak eller slått.

Både "layout" og innhold i de siste 6 skjøtseplanene ble noe forandret (og forbedret), men alle skjøtseplanforslagene er stort sett bygd opp likeens, - dvs. med følgende innhold:

- 1) Beskrivelse av beliggenhet, nr., forvaltningsmyndighet, oppsyn.
- 2) Innledning med problemstilling og litteraturhenvisninger.
- 3) Generell områdebeskrivelse.
- 4) Forslag til aktuelle skjøtselstiltak og tilrettelegging for bruk.
- 5) Forslag til konkrete skjøtselstiltak.
- 6) Økonomiske konsekvenser av de foreslåtte tiltak.
- 7) En tidsramme for gjennomføring av planen.
- 8) Sammendrag.
- 9) Litteratur.

I tillegg ble det utarbeidet kart for hvert område, der de foreslåtte tiltak var avmerket. Fredningsbestemmelsene for hvert område ble videre lagt ved som vedlegg.

Foruten Grønningsbukta og Grandefjæra ble det utarbeidet forslag til planer for Hovsfjæra, Innstrandfjæra, Eidsvatnet, Bingsholmsråsa, Svorkmyran og Holtvatna. Omfanget av de enkelte planer var på 15-25 sider inklusive vedlegg.

Tidsplanen for prosjektet holdt nesten, en to ukers forlengelse ble innvilget for å finpusse kart og manus. Planene ble deretter sendt til Kari (Ørlandsområdene) og Jan Ove Gjershaug (Svorkmyran) for kommentarer. Alle planene ble så gitt en siste revisjon på bakgrunn av innkomne kommentarer og slått sammen til en samlerapport fra miljøvernavdelingen helt på tampen av året.

Erfaringene så langt er at planene viste seg nyttige under de skjønnene som er gjennomført.

Gjennomføring av informasjonstiltak og formalisering av tilgang til områdene for publikum, er tiltak som vil kunne gjennomføres relativt uavhengig for hvert enkelt område. Når det gjelder mer aktive tiltak i form av landskapsskjøtsel, burde en overordnet plan vært laget for et større område, fylket eller evt. for begge Trøndelagsfylkene samlet.

SKOG, MYR OG GRYTDALEN 1987

Inventeringsrapporten for verneverdig barskog i Sør-Trøndelag ble skrevet ferdig i april. Noen flere områder ble registrert i sommer. Det er svært viktig å passe på at det ikke blir gjort inngrep i de mest aktuelle områdene før verneplanen er gjennomført. I Gullsiberget ble vi nødt til å innføre midlertidig vern for å stoppe hogsten, mens vi kom fram til en minnelig ordning i Rædalen. Nå er det svært viktig at verneplanarbeidet kommer i gang til våren, slik at grunneierne slipper å vente lenger enn nødvendig på en avgjørelse. Det ligger store verdier i skogen, spesielt med de tilskuddsordningene vi har i dag. Like før jul orienterte vi om verneplan for barskog på en herredsskogmestersamling for Sør-Trøndelag. Det var stort behov for informasjon begge veier. Samarbeidet med skogetaten har vært godt så langt, og vi håper det fortsetter.

Etter at myrplanen hadde vært ute til lokal høring, ble det gjort en del mindre justeringer av grenser og vernebestemmelser før den ble sendt til DN og sentral høring. Grensene ble gått opp i marka. Dessverre var det lite multer i år, men mange fine turer ble det likevel. I oktober var myrutvalget på befaring til en del områder der fylkeslandbruksstyret fant at næringsinteressene var så store at de ikke kunne godta vern. Det blir spennende å se hva de bestemmer seg for.

Arbeidet med forvaltningsplan for Grytdalen landskapsvernområde kom i gang i høst. Feltarbeidet er gjort, og planen skal bli ferdig tidlig i 1988. Driftsforholdene i skogen er gode denne vinteren, og det er allerede satt i gang hogst på Melandsøyan, som ledd i skjøtselen av dette området.

I november deltok jeg på et seminar om forskning og forvaltning innen langtransporterte luftforurensninger og deres effekter. I forbindelse med overvåkingsprogrammet for Norges Skoger skal det legges ut fylkesvise overvåkingsflater. Foreløpig er det ingen flate i Sør-Trøndelag, og sentralt er man ikke innstilt på at vi skal få det. Fylkesmannen og Fylkesskogsjefen har gjort styret for overvåkingsprogrammet oppmerksom på at de mener det er svært viktig å ha en slik flate her, og at de er villige til å betale for det.

Ingerid Angell-Petersen

ÅRSMELDING - GAULDALSVIDDA-PROSJEKTET.

Etter at NOU 1986:13 - "Ny landsplan for nasjonalparker" - ble sendt til høring, fikk miljøvernmyndighetene bred kritikk for framgangsmåten ved utarbeiding av det som ble oppfattet som nasjonalpark-forslag. Det ble savnet skikkelige utredninger av brukernes interesser og rettigheter.

For Gauldalsvidda's vedkommende ble det derfor - etter initiativ fra ordførerne i de berørte kommuner Holtålen, Midtre Gauldal, Rennebu, Tynset, Tolga og Os - nedsatt et utvalg som har som målsetting:

- 1) å utrede brukerinteresser og verneverdier i området, med aktiv deltakelse fra lokalt hold,
- 2) på bakgrunn av disse utredningene å fremme forslag om verne-grenser, verneform og vernebestemmelser.

Slik regner en med at lokale interesser kan medvirke i verneplan-prosessen, og på denne betingelsen har Norges Bondelag og Norges Skogeierforbund støttet prosjektet økonomisk med 25.000 kr hver.

Formann for Arbeidsutvalget er Per N. Hagen, Tynset, og øvrige medlemmer er ordfører Håvard Moen, Holtålen og formann i Arbeidsutvalget for Forelhogna villreinområde Jon Karsten Skogåstrø, Ålen.

Fra 1. august 1987 er Arve Fossen ansatt som sekretær for utvalget, med Tynset kommune som arbeidsgiver og kontorplass hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Miljøvernavingdelingene ved Fylkesmannen i Hedmark og Sør-Trøndelag deltar som observatører til prosjektet, hjelper til med å skaffe økonomiske midler til prosjektet.

STATUS PR. 21. JANUAR 1988.

- 1) Alle interessegrupper på lokalplan er forlengst orientert om prosjektet, og oppfordret til å delta aktivt i kartleggingen av bruken av området.
- 2) Landbrukskontorene i de seks berørte kommunene har påtatt seg å fungere som sekretariat for arbeidet. I fire av kommunene er det opprettet arbeidsgrupper med representanter for interessegruppene.
- 3) De fleste er nå ferdig med sitt arbeid, det som står igjen er noen "justeringer" i Os kommune og skogdelen i Midtre Gauldal kommune. Skrivning og oppdatering av rapporten vil pågå kontinuerlig fram til trykking. Rapporten vil også romme en kulturhistorisk del.
- 4) Rapporten om verneverdiene blir en oppsamling av tilgjengelig litteratur og andre kilder.
- 5) Økonomisk støtte til prosjektet er gitt av Norges Bondelag, Norges Skogeierforbund og Direktoratet for naturforvaltning, tilsammen 110.000 kroner. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har videre søkt Miljøverndepartementet om 115.200 kroner til avslutning av prosjektet.
- 6) Arbeidsutvalget har hatt to møter før 1. august og tre møter i høst.

VIDERE FRAMDRIFT I PROSJEKTET.

- Rapportene med kart trykkes i februar/mars.
- Rapportene spres blant brukergruppene og andre interessegrupper i mars.
- Arbeidsutvalget for Gauldalsvidda utarbeider forslag til vernegrenser, -former og -bestemmelser.
- Møter med interessegruppene i uke 14 og 15.
- Arbeidsutvalget utformer endelig verneforslag.
- Vurdering av prosjektet i bl.a bygdesosiologisk sammenheng.

NATUR-INFORMASJON PÅ RØROSMUSEET

Den nye smeltehytta på Røros ble i løpet av 1987 på det nærmeste ferdig. Rørosmuseets gigantprosjekt har altså kommet vel i havn så langt.

Smeltehyttas hovedfunksjon blir å huse museumsutstillinger. Foruten presentasjoner av kobberverkets mange aktiviteter, Røros Bergstads utvikling og aktiviteter i forbindelse med landbruk og hushold, får også naturinformasjon stor plass.

Naturinformasjons-senteret som etableres her vil bli stort og spennende. Natur og kultur skal integreres. Koblingene kan gi "nye" bilder av hva ressursforvaltning er og vise at miljøvern ikke bør være en egen sektor men en del av all samfunnsaktivitet. De mange besøkende, kanskje 100.000 pr. år, bør etter en runde i museet gå ut både med følelsen "miljøvern angår meg" - og ha forstått en del om sammenhenger mellom vårt store ressursforbruk og de miljøproblemer verden og Røros opplever.

Administrasjon og prosjektarbeid

Fylkesmannens miljøvernavdeling har tatt initiativet til at temaet natur og miljø blir presentert gjennom større utstillinger. Røros-prosjektet blir av Miljøverndepartementet sett på som et av de større naturinfo-sentrene en i første omgang vil etablere i landet. De ulike avdelinger i MD finansierer storparten av prosjektet. Det blir derfor ikke bare naturvern og friluftsliv som presenteres, men tema som spenner vidt, f.eks. forørkning, ozonlags-reduksjon, energibruk, Tsjernobyl, gruve- og landbruksforurensing i Glomma.

Med denne vinklingen kunne det like gjerne vært VAR-seksjonen hos fylkesmannen som sto ansvarlig for info-prosjektet. Men slik er det nå ikke. Jeg føler naturvern-seksjonen har fått arbeidsbelastninger som burde vært fordelt på hele miljøvernavdelingen.

Arbeidet har vært ledet av en prosjektgruppe bestående av A. Moen, T. Ekker, T. Eggen, S. Ødegaard og T. Rohde. R. Elven og A. Lillethun har blitt trukket inn i arbeidet fra juni-86, Arvid som heltidsansatt og Reidar 1 mnd i des-87/jan-88. Prosjektgruppen har hatt 5 møter i løpet av året (4.2,12.5.,19.5.,17-18.6.,10.12) Dessuten var 3 av medlemmene på studietur til Sverige, der 8 naturinformasjonssentre og 2 museer ble besøkt. Ideer fra turen nyttes under arbeidet med utstillinger på Røros. Fylkesmannen er også representert i en idegruppe for Rørosmuseet (møter 4.2.,10.12).

Utstillingsarbeid

Naturinformasjonen vil fordeles på flere rom: Delvis vil natur og miljø bli presentert som separate tema, men i størst mulig grad bli

integrert med kulturelle tema. Dette vil trolig bli en ny og spennende innfallsvinkel, som er blitt lite nyttet i utstillinger ved andre norske museer.

Informasjonsdelen vil bli passert ved inngangspartiet. Her nyttes enkel teknikk; "flat" utstilling på tavler. Vernearbeid i vid forstand presenteres, både det som skjer på Røros og internasjonale miljøproblemer samt etater og aktive organisasjoner. Kulturvernarbeidet presenteres samme sted, og intensjonen er å vise at dette er to saksfelter som henger nøye sammen. Formgiver Sverre Ødegaard har laget et godt forslag til presentasjon, teksten er skrevet (men er fremdeles for lang), slik at grunnlaget ligger tilrette for at utstillingen står ferdig til åpningen i juni-88.

De store utstillingsdelene kommer i etasjene under inngangspartiet. Her blir utstillingsformen mer avansert. Vi har kommet langt i planleggingen av naturhistorie-rommet, der isens nedsmelting, vegetasjonens og dyrelivets etablering og menneskets innvandring presenteres langs en tidakse. Sentralt her blir 5 tredimensjonale terrengmodeller for Rørosområdet som viser ulike tidsbilder.

Naturbeskrivelsene her danner grunnlaget for presentasjon av produksjonsgrunnlaget for landbruket - en høyt prioritert del der ulike jordbrukssystemer i Rørostraktene beskrives - og hvor økologiske tilpasninger vektlegges. Landbruksutstillingen var tidligere planlagt sentrert rundt bygninger, redskaper og teknikker i jordbruket. Nå vil ressurs- forvaltning, arealbruk og miljøproblemer få stor plass, mens gjenstander vil settes i sammenheng med elementene i landbrukssystemet og nyttes som blikkfang.

Foruten disse, er også skogbruket og dets kobling til kobberverket et viktig tema. Noe mindre betydning får deler som jakt og fangst, kartografi, fauna-dynamikk, vassdragsregulering, gruve- og hytteforurensing samt berggrunn og plantearter.

I tidligere planer skulle hovedutstillingene presentere kulturen på slutten av 1800-tallet. Vi har nå blitt enige om en liten, men viktig endring: I tillegg til det historiske materialet vil en i tema som vann-, energi- og avfalls-bruk m.fl. trekke fram dagens forhold, slik at de besøkende lettere kan kjenne seg igjen. Endringer i ressursforvaltnings- praksis vil vises. Utarbeidelsen er kommet kort, fordi ferdigstillelse ligger flere år fram i tiden.

I tillegg til utstillinger er det planer for en rekke lysbildeserier, resepsjon med plass til salgsmateriell og gratisbrosjyrer fra MD, DN, FM og andre.

Progresjon

Naturinformasjons-senteret på Røros "eter på seg". Ettersom vi kom med i en tidlig fase av planleggingen og har hatt relativt god tid til ideutforming, har det blitt klart at natur- og miljøtema kan integreres flere steder enn der en i utgangspunktet tildelte plass.

Hovedarbeidet i 1987 lå i ideutforming og utdyping av tekst som skal inngå. Særlig gjelder dette info-delen, der arbeidet avsluttes med det første. Når det gjelder figur- og plansjemateriale er dette noe som kanskje er tillagt for liten vekt. Dette skyldes både manglende kompetanse blant dem som jobber på naturinfo-delen, delvis for stort arbeidspress på formgivere ved Rørosmuseet, og delvis at stoffet

trenger modning før en kan tenke bilder. Og til sist; det har vært nødvendig med fordyping og tekstutforming for å få logiske trinn i utstillingen. I løpet av våren-88 vil figurarbeid bli tillagt større vekt.

Temaet naturgrunnlag på Røros har vært vanskelig å presentere for en som ikke er lokalkjent. Her har lokalekspertisen til Reidar Elven blitt utnyttet til fulle.

Arvid Lillethun 25.01.88

FROAN - NORSKEKYSTENS VIKTIGSTE YNGLEOMRÅDE FOR HAVERT

Av Aage Tørris Ekker

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag forvalter et av de viktigste naturvern-områdene på norskekysten. Det er Froan naturreservat og landskapsvernområde. Området ble vernet i 1979, og begrunnelsen for vern var det karakteristiske kystlandskapet, og de meget rike forekomstene av en rekke sjøfuglarter gjennom alle deler av året, samt at nesten halvparten av den norske havertbestanden yngler her i noen hektiske, stormfulle uker i oktober/november. Ellers i året er havertbestanden i området forholdsvis beskjedne. I området finnes også en god bestand av den betydelig mindre steinkobben. Steinkobben er mer stedegen, og trekker sjelden ut av området.

Froanområdet er et av de meget få områdene i Sør-Trøndelag hvor villminken ikke finnes. De siste par tiår har størstedelen også av Sør-Trøndelagskysten blitt belemret med dette skadelige fremmedelementet i vår fauna. Resultatet er at hekkebestandene for en rekke sjøfuglarter har gått dramatisk tilbake. De få minkfrie områdene er derfor særlig viktige produksjonsområder. Froan er et av disse.

Slik Froan ligger i dag, fyller det en meget viktig funksjon som produksjonsområde for en rekke arter. En annen svært viktig funksjon er som referanseområde. I våre dager, med klare signaler om betydelig økologisk ubalanse både langs våre kyster og ute i havet, er slike områder særlig viktige. Mens stortaren er mer eller mindre forsvunnet fra betydelige deler av våre kyster, duver tareskogene i dønningene ute i Froan som de alltid har gjort. Hvorfor ikke dette området er berørt er et åpent spørsmål.

Haverten er karakterdyret i Froan, som skarven er det blant fuglene. Fra å være en hardt presset dyreart i fylket midt på 50-tallet, hvor bestanden var nede på eksistensminimum, er bestanden i området nå på anslagsvis 12-1300 dyr. Årlig blir det født vel 300 unger innenfor reservatets grenser. På tross av at den er både forholdsvis tallrik, og forekommer i våre nære kystområder, er det lite vi vet om denne dyrearten. Dette gjelder bestandsforhold, såvel som næringsvaner. Utover i slutten av 1970-åra ble det meldt om økende skader på fiskeriene forårsaket av kystsel. I regi av Havforskningsinstituttet

ble det i siste halvdel av 1970-åra gjennomført et flerårig undersøkelsesprogram angående kystsel bl.a. i Froan-området. I påvente av oppsummering av disse undersøkelsene foreslo instituttet at det ble gjennomført et 5-årig fellingsprogram for kystsel fra 1980 til 1984. Målet var en 75 % reduksjon av bestandene på landsbasis, mens det p.g.a. naturreservatet ble foreslått "bare" 50 % reduksjon i Froan. Dette ble kalt "stabilisering av bestandsveksten".

Gjennomføringen av fellingsprogrammet fikk en noe treg start, men ved avslutningen i 1984 var det på landsbasis felt i alt 912 steinkobbe og 720 havert. Målet var 990 steinkobbe og 1220 havert. I Froan var intensjonen å felle 600 havert. Resultatet ble 254 dyr, hvorav 204 dyr ble felt i 1983 og 1984, d.v.s. de to årene fylkesmannen organiserte fellingene. Ved fellingsprogrammets avslutning var fortsatt svært lite av resultatene for Havforskningsinstituttets undersøkelser publisert. Dette gjelder for øvrig også i 1987.

Ser vi på virkningen av denne fellingen, viser det seg for Froans vedkommende at antall unger som blir født har gått noe ned de senere år. Dette må i vesentlig grad tilskrives fellingene. Likevel synes havertbestanden i Froan å være livskraftig.

Fylkesmannen har i forståelse med Havforskningsinstituttet gjennomført årlige tellinger og merkinger på yngleplassene for havert fra 1982-1987. Dette er gjort for å forsøke å følge bestandsutviklingen, noe som skal være grunnlaget for forvaltningen av bestanden i området. Arbeidet trappes nå noe ned. På nasjonalt nivå arbeides det med en forvaltningsplan for kystsel i Norge, og områdene i Froan vil inngå i denne planen. Dette vil sikre at de ulike lokale bestander sees i sammenheng, og at forvaltningen av kystsel kan bringes opp på et forsvarlig nivå. Forvaltningsplanen skal være ferdig i 1988. Det vil likevel være helt nødvendig at myndighetene prioriterer kystsel på en helt annen måte enn tilfellet har vært til nå. Det er skremmende lite vi vet om disse dyra. Kunnskap vil være en nødvendig nøkkel til en forsvarlig forvaltning i årene som ligger foran.

OSS OG MEDIA

Av Aage Tørris Ekker

Informasjon spiller en stadig større rolle i vårt samfunn, og naturinformasjon bør ikke være noe unntak i så måte. I tråd med dette er informasjonsvirksomhet en prioritert oppgave i vår langtidsplan, og et betydelig arbeid er lagt ned i 1987. Dette gjelder såvel produksjon av informasjonsmateriell og arbeidet med informasjonssentret på Røros, som utvikling av samarbeidet med skoleverket og andre institusjoner.

Også i forholdet til media ble 1987 et godt år. Miljøvernavdelingen og de spørsmål vi arbeider med, har greid å komme noe mer i medias søkelys enn tidligere, selv om en i denne sammenhengen aldri kan si seg fornøyd. Her kreves bevisst og offensiv satsing for å nå ærgjerrige mål. Erfaringene så langt er at det nytter, men at det er tidkrevende.

I hovedsak kan innsatsen overfor media deles i to. For det første de dagsaktuelle, nyhetspregende saker, hvor det er viktig at media får informasjon raskt om det skal være av interesse. Dette krever en viss "nyhetsteft" hos de ansatte på avdelingen, men minst like viktig er et etablert kontaktnett med journalister i de ulike medier. I kontraversielle saker er det helt nødvendig å ha mediakontakter som er pålitelige og som har rimelig innsikt i miljøvernmyndighetenes arbeidsfelt generelt, slik at saken presenteres på en forsvarlig måte. I Sør-Trøndelag har vi derfor satset på kontakt med enkeltpersoner i de ulike medier, og prøver å holde jevnlig kontakt med disse.

Den andre hovedmåten å få fram informasjon på er gjennom mer generelle artikler og radioinnslag. Det kan f.eks. være i forhold til spesielle tema, årstider eller lokaliteter. Også for informasjon av denne typen er det nødvendig å ta initiativ, og å ha kontakt med mediapersoner som kan være interessert.

Med dette utgangspunktet har vi gått til verket i 1987, og vi har som nevnt lyktes rimelig godt. Den største enkeltoppgaven var utvilsomt sommerserien i NRK, P1, fra verneområdene i Froan. Med utgangspunkt i øygruppen ble det laget vel 5 timer radio (11 programmer). Et stort spekter av tema ble tatt opp, og miljøvern både i lokal, nasjonal og

internasjonal sammenheng ble presentert for lytterne. Dette er en måte å bringe informasjon på som vi bør forsøke å fortsette med. Responsen på programmene har vært meget god ifølge NRK.

I 1987 ble også opptakene til en film om kystnatur generelt, og havert spesielt avsluttet. Filmen produseres for NRK, og om resultatet blir som forventet, er det meningen den skal lanseres også utenfor landets grenser.

Alt i alt er vårt forhold til media godt. Vi har bygget opp en rekke kontakter, og vi forsøker å arbeide målbevisst i forhold til disse. Mulighetene og idéene er mange og uante, men tid og kapasitet begrenser virksomheten.

3. VILT

UTDRAG AV LANGTIDSPLAN 1987-90 (utarb. desember 1986)

2.1.3 VILTFORVALTNING

MÅL (I PRIORITERT REKKEFØLGE)

1. Bevare artenes viktigste leveområder i fylket.
2. Opprettholde en balanse mellom viltstammenes størrelse, skadeomfang og leveområdenes bæreevne.
3. Bedre organisering og utnyttelse av jakta, slik at produksjon og produksjonspotensiale hos våre jaktbare arter utnyttes bedre.
4. Redusere negative faktorerers virkning på vilt og viltets leveområder (eks. forurensning og ferdsel).
5. Innarbeide viltinteressene i skogbrukets driftsplaner.
6. Arbeide for økt samarbeid og informasjon med andre sektorer/etater, samt bedre administrative rutiner.

RESSURSER

A. Arbeidskraft

Viltkonsulent Arne Belsaas f. 04.12.22	12 mnd.
Konsulent Jan Erik Andersen f. 21.10.56	4 "
Konsulent Øystein Lorentsen f. 18.06.54	5 "
Konsulent Ole Ketil Bøkseth f. 05.02.56	6 "

27 mnd.

d.v.s. 2 årsverk + 3 mnd.

Vi har felles kontortjeneste med de øvrige seksjoner. Denne brukes mindre etter som terminaler er anskaffet. Arkivtjenesten er ikke avklart. Vi har gode kontorlokaler, men det er for liten plass når det blir så mye engasjementer.

B. Reiser

	A.B.	J.E.A.	Ø.L.	O.K.B.	Andre	Sum
Ant. reisedager	16	3	16	13		48
Kjørt km	1509	498	3048	467		5522
Sum kr.	18.825	4.677	12.841	4.695	180	41.218
% av kr.	46	11	31	11	1	100

Reiseutgifter ut over de 27.000 fra 1406 er ført på prosjekter. Overvåking av de store rovdyr kap. 1427.71.5 har vært Lorentsens primære oppgave og utgjør ca. 30 % av reiseaktiviteten.

C. Utstyr

I mangel av stillingshjemler i forhold til oppgavene har vi prøvd å kompensere med bedre teknisk utstyr. Det er derfor innkjøpt IBM PC-Model 60-041 med skriver og plotter. Her er nå innlagt flere program, bl.a. SPSS som kan bearbeide "Sett elg" på egen maskin.

Etter at vi midlertidig fikk delegert forvaltning av de store rovdyrs bestandsregistrering og skadedokumentasjon, har vi måttet anskaffe mobiltelefon for den person som har denne oppgave. Han kan da treffes på alle døgnets tider og hvor han måtte være.

D. Økonomi (budsjetter)

KAP. 1406	1986 x 1000	1987 x 1000
Ekstrahjelp	11	0
Reiser	27	27
Trykking	18,54	0
	56,54	27

d.v.s. en reduksjon på 48 %

Midler fordelt til ulike tiltak i 1987:

KAP. 1427 x 1000	1986	1987	Anm.
21 Jegerprøve	11,2	15,5	Sokr. og møte- godtgj. innført Mindre snø i 1987
71.1.1 V.N. adm.	265,-	591,-	
71.1.3 Skadet vilt	105,4	75,8	
71.2 Hjorteviltskader	120,-	126,9	
71.4 Tiltak	380,-	400,-	Midl. delegert
71.5 Store rovdyr	0,-	120,-	
	761,6	1.329,2	

DELMÅL I

Ved fordeling av midler er det lagt vekt på målsettingen i langtidsplanen. Bevaring av viltets leveområder har fått høyeste prioritet.

Vi har i perioden 1980-84 utarbeidet viltkart. Etter den nye plan- og bygningsloven har alle rådmenn fått en kopi av viltkart for fylket med henvisning til lovverkets intensjoner.

Vi har fulgt opp alle kommuneplaner når de har kommet til høring hos fylkesmannen.

Vi har deltatt i utarbeidelse av mal for innspill for viltneemnder med forslag til handlingsplan gjennom Åfjordprosjektet. Alle viltneemnder er purret flere ganger om deres ansvar for at viltinteressene blir med i kommuneplanen.

Som et ledd i å påvirke et bredere lag i lokalsamfunnet er det utarbeidet en brosjyre "Vern om våre viltområder". Denne er laget i 25.000 ex og sendt til alle de 22.000 som har løst jegeravgift i Sør-Trøndelag fylke.

Ved fellesmøte og på annen måte er viltets leveområder fokusert. For første gang fikk vi i 1987 skogbrukets sprøyteplaner av løvskog til uttalelse. Her gjorde Bøkseth en god jobb som har resultert i sterke reaksjoner fra fylkesskogsjefen. To landbruksnemnder som har behandlet saken, har støttet vårt syn.

DELMÅL 2

Balansen viltstammer og mattilgang (bæreevne) tar det tid å få innarbeidet. For den viktigste økonomiske viltarten, elgen, har vi hatt opplæring av beiterregistrering i 14 av 23 elg-kommuner. Vi maser stadig på viltnemndene om større aktivitet. Tydal er de som er kommet lengst og har tall fra 1979 frem til idag som klart viser en tilbakegang i de viktigste næringsplaner. Beite går stadig mer over til bjørk og furu. Arbeidet med beskatning av elg og hjort er tilført store ressurser, bl.a. for å unngå skader og vinterdødelighet.

DELMÅL 3

Det arbeidet som Bjørnbeth la grunnlaget for i 1986 i Agdenes og Snillfjord er omsatt i en brosjyre om organisering av storviltvald (5.000 ex). Denne er sendt både de gamle og nye viltnemndsmedlemmene. Men det ser ut til at vi må sette en person på denne oppgaven for å få progresjon i arbeidet. Et forslag om å engasjere jordskifte er i gang.

DELMÅL 4

De negative faktorer for viltet gjennom forurensning, er både komplisert og krever en langsiktig holdningsendring og er av internasjonal omfang. Atomulykken i Tsjernobyl var en god påminnelse, og mange ble engasjert. Det samme gjelder sur nedbør, men det er vanskelig å se sin egen bilkjøring som negativ. Vi har fått resultater fra den innsamling av lever og nyrer av hjortedyr som vi deltok i, og det er økende mengde med tungmetaller. Til tross for dette skal trikkene i Trondheim legges ned og erstattes med buss, som et eksempel på mangel på holdning. Vi håper at Brundtlandsrapporten fra 1987 vil gi en politisk oppfølging som kan få positive konsekvenser.

DELMÅL 5

Et viltstell uten å ha kontakt/innflytelse på de som forvalter planteproduksjonen har ikke noe grunnlag å stå på. Vi har derfor gjennom alle år søkt etter et samarbeid med det offentlige skogoppsyn som er godt utbygd i Sør-Trøndelag med nærmere 40 personer. I det siste året har skogoppsynet etter et opplegg fra oss hatt et prøveprosjekt på flerbruk i skogbruket.

Med 33 års erfaring om at "ting tar tid" må det helt andre politiske og administrative virkemidler til for å snu ei gammel skute.

DELMÅL 6

Det positive er at samarbeidet med Direktoratet for naturforvaltning og den øvrige del av miljøvernavdelingen hos fylkesmannen utvikler seg positivt. Det utvikles også helt nye samarbeidsbånd bl.a. med Skoledirektøren, Museet og Jordskifte, og vi får håpe at den nye struktur i 5 prøvekommuner vil utvikle seg positivt.

ARBEIDSPROGRAM 1988

Langtidsplanen for 1987-90 har bare fungert i et år og er på ingen måte gjennomført. Med de nye oppgaver vi har fått og er stilt i utsikt, vil stillingshjemler være den største begrensning. Ellers er arbeidsprogrammet like aktuelt.

4. FISK

Seksjonen har en fast fiskerikonsulentstilling. Til gjennomføring av div. feltarbeid i sommerhalvåret nyttes ekstrahjelp. I 1987 var tre personer engasjert i et samlet tidsrom på ca. 1,5 mnd.

Aktiviteten i felt ble noe begrenset av reisebudsjettet.

Av oppgaver som det særskilt er arbeidet med skal følgende nevnes:

VASSDRAGSREGULERINGER

Orkla er siden 1978 undersøkt årlig m.h.p. tetthet av ungfisk. 29 faste lokaliteter spredt over hele vassdraget undersøkes med el.fiskeapparat. Det blir nå registrert et økende antall laksunger nedenfor Svorkmo, sannsynligvis som et resultat av at konsentrasjonen av tungmetall har avtatt i dette området.

Det er arbeidet for å få en bedre løsning på fiskepassasjen forbi Bjørset dam. Oppgangen i 1987 var meget god, men det gjenstår fremdeles en del problemer.

I Driva ble det gjennomført el.fiske og gyteregistreringer som et ledd i overvåkingen etter reguleringen. Samtidig blir fisken undersøkt med tanke på Gyrodactylus.

Hva angår Samlet plan ble det levert fagbidrag i forbindelse med tilleggsregulering av Orkla i Kvikne kommune.

I forbindelse med fornyet konsesjon for reguleringen av Aursunden ble det holdt møter med grunneierne. Som et forprosjekt til evt. senere undersøkelser vil den utsatte fisken i 1988 bli merket.

I forbindelse med behandling av konsesjonssøknader ble det holdt et møte i Oslo/NVE den 21.4., hvor bl.a. Stjørnautbyggingen ble behandlet.

GYRODACTYLUSUNDERSØKELSER

Undersøkelsene i Driva viser at vassdraget fremdeles er så godt som tomt for laksunger, og bare et mindre antall fisk ble funnet i 1987. Alle var angrepet av parasitten.

Ny spredning i Sør-Trøndelag er ikke registrert.

På et møte i DN ble strategien for rotenonbehandling av berørte vassdrag diskutert.

FORURENSNING

Det ble foretatt et omfattende koordineringsarbeid i forbindelse med innsamling av fisk for radioaktive analyser. Fiskeprøver fra ca. 20 vann ble samlet inn tre ganger i løpet av sesongen. Analysene viste en markert nedgang i radioaktivt innhold ut over høsten 87.

Som ledd i en generell overvåkning fortsatte prøvetakningen av et mindre antall eutrofe innsjøer, hovedsaklig på Fosen.

I forbindelse med "1000-sjøers undersøkelsen" ble det samlet inn vannprøver fra tre vatn.

I samarbeid med SINTEF ble det gjennomført en analyse av Hg-innholdet i fisk i de deler av Nidelva som drenerer fra området rundt søppelforbrenningen på Heimdal. Verdiene ligger under deteksjonsgrensen.

SANDGRAVING, DIV. INNGREP I VASSDRAG

Søknadene om uttak av grus og sand i Gaula synes å ha avtatt noe. Avdelingen har også i 1987 fulgt NVE's midlertidige opplegg for saksbehandling, som har vist seg å fungere tilfredsstillende. Det er for øvrig blitt holdt flere møter og befaringer med involverte parter vedr. sanduttak.

Byggingen av en ulovlig strømvleder/molo ved Lundamo ble anmeldt av fylkesmannen. Saken anses å ha stor prinsipiell betydning for fiskeinteressene.

I forbindelse med ny E6 forbi Støren ble det holdt flere møter, og det ble avgitt uttalelse vedr. forandring av traséen.

I forbindelse med inngrep i Gaula ble det holdt et seminar på Støren i regi av vassdragsforvalteren.

FISKEOPPDRETT

Antall konsesjonssøknader vedr. settefisk og matfisk har avtatt, mens søknader vedr. marine fiskearter og skjell har økt. Behandlingen av søknadene tar nå rel. liten tid.

Etablering av oppdrettsfrie soner har også i 1987 vært et aktuelt tema som ble tatt opp på flere møter.

FISKETRAPPER

Det ble gjennomført befaring i Gaua i Gaulavassdraget, i Sagelva på Hitra, i Bergselva i Snillfjord og i Fjelna i Hemne for å vurdere utbygging/reparasjon av fisketrapper. Gaua vil bli et dyrt prosjekt, mens forholdene ligger meget godt til rette i Bergselva og i Fjelna. Trappa i Sagelva må forandres noe.

Stordalselva grunneierlag fikk bevilget kr. 25 000,- for reparasjon av fisketrappene i Stordalsvassdraget.

Arbeidet med å forbedre fiskegangen forbi Bjørset dam fortsetter.

DIVERSE MØTER/BEFARINGER

Fiskerikonsulenten tiltrer styret for Settefiskanlegget Lundamo A/S, som produserer laks og ørret for utsetting i regulerte vassdrag. Arbeidet medfører en del møtevirksomhet.

Selbu kommune har tilsatt utmarkskonsulent for treårsperioden 1985 - 1987. Kontakten med utmarkskonsulenten har fortsatt.

I forbindelse med prosjektet "miljøvern på kommuneplanet" er det holdt flere møter i Åfjord kommune, og dessuten ett møte i Selbu kommune.

Det har vært holdt møter med distriktets laksestyrer samt med flere grunneierlag og JFF i veiledningsøyemed, bl.a. N. Gaula elveeierlag, Horg elveeierlag, Søndre Aursund fiskeforening, Berkåk JFF og Hølanda grunneierlag. Det har videre vært kontakt med representanter fra Meldal kommune og Malvik kommune i forbindelse med bygging av klekkeri i hhv. Orkla og Homla.

Deltagelse på pressekontaktkurs i Fredrikstad 19-20/1.

Deltagelse på møte på Klekken vedr. miljøvern på kommuneplanet 26-27/2.

Deltagelse på DN's etatssamling på Beito 9-12/3.

Deltagelse på seminar på Sundvollen vedr. fiskeoppdrett i ferskvann 29-30/4.

Deltagelse på DN's oppsynskurs i Selbu 6-7/5.

Deltagelse på fiskerikonsulentmøte i Møre og Romsdal 15-19/6.

Studietur til Island 9-16/8, bekostet av DN.

Deltagelse på seminar i hydrologi på Randsvangen 7-9/10.

Studietur vedr. åleoppdrett til Farsund 19/11, bekostet av Hemne kommune.

UTVALGSARBEID

Det er arbeidet med regulering og modernisering av fiskeforskrifter, og fiskerikonsulenten har her deltatt i et utvalg som skal koordinere dette arbeidet på landsbasis.

Fiskerikonsulenten har fungert som formann i stamfiskutvalget, et utvalg som skal vurdere kultiveringen av vassdrag mhp. anadrome laksefisk.

Arbeidet i Nidelvutvalget har medført en del møtevirksomhet og befaringer.

ARBEIDSOPPGAVER 1988

Faste feltoppgaver

En del arbeidsoppgaver har karakter av overvåkning og går i langtidsplanen inn som en obligatorisk del av arbeidet i denne perioden.

- El.fiskeundersøkelser i Orkla. Reguleringsundersøkelser. Tungmetall. Gyroovervåkning. Innsamling av fiskestatistikk.
- El.fiskeundersøkelser i Driva. Regulerings-/Gyroundersøkelser.
- Det vurderes å ta opp overvåkingen i Gaula med el-fiske på utvalgte lokaliteter i vassdraget.

Div. undersøkelser/registreringer

- Undersøkelser av gassovermetning fra kraftverk. Direktoratet for naturforvaltning har bedt om at dette spørsmålet blir vurdert. Aktuelle kraftverk er i første rekke en del mindre kraftverk, bl.a. i sidevassdrag til Orkla. Skulle etter langtidsplanen vært startet 1987. 2.prioritet. Analyseutgifter.
- Produksjonsundersøkelser i Møsta og Ratbekken. Formålet er å finne ut hvilken belastning fra jordbruket fiskebestanden kan tåle. Skulle etter langtidsplanen vært startet 1987. 1.prioritet. Analyseutgifter.
- Eutrofiering av innsjøer. Våren -88 vil tre vatn på Fosen bli undersøkt med tanke på oksygensvikt. Samme opplegg som i -86 og -87. 1.prioritet. Analyseutgifter.
- Registrering av sidebekker til Orkla. Samme opplegg som for Gaula. Skulle vært startet 1987. 1.prioritet. Analyseutgifter, tillegg kr. 5.000,-.
- El.fiske av utsettingsområder for laksyngel. Kontroll av områder hvor det foretas kultivering ved utsettinger. Stavilla, Hofstadelva og Krokelta i Åfjord. Skulle vært startet og avsluttet 1987. 1.prioritet.
- Registrering av oppgang av oppdrettsfisk i Nidelva, Gaula og Orkla. Samarbeid med grunneiere og fiskeforeninger. Mulig samarbeid med Direktoratet for naturforvaltning.

Viktige administrative oppgaver

- Registrering av mindre laksevassdrag i Sør-Trøndelag; fullføring av prosjektet. Foreslått ca. kr. 50.000,- for dette arbeidet.
- Fortsatt arbeid med fylkesvise fiskeforskrifter. Skal etter LTP avsluttes 1988.
- Innsamling og bearbeidelse av data vedr. fiskevann. Arbeidet er i LTP betegnet som en aktivitet som betinger ytterligere ressurser, men arbeidet bør likevel kunne settes i gang.

- Kartfesting av fiskeområder. Arbeidet er startet i samarbeid med Sør-Trøndelag Skogeierforening. Midler til trykking av kart er nødvendig.

Aktuelle oppgaver som ikke er avklart

- Undersøkelser i Gaula vedr. grusuttak. Dette er tidligere oppsatt som et samarbeidsprosjekt med Direktoratet for naturforvaltning, og krever tilført midler.
- Radioaktivitet i fisk. Arbeidsopplegget er avhengig av Direktoratet for naturforvaltning. Foreløpig har miljøvern-avdelingen ikke mottatt instruks.
- Forsurning av vassdrag. Statens forurensningstilsyn har foreløpig ikke anmeldt behov i forbindelse med "1000-sjøers undersøkelsen".

5. VASSDRAGSFORVALTNING

BEMANNING

Vassdragsforvalter Jan Habberstad har i 1987 vært den eneste fast ansatte ved seksjonen. 2 engasjementer har vært tilknyttet. Arve Fredriksen var engasjert i 3 måneder, Harald Høydal i 2 mnd.

BUDSJETT

Vassdragsforvalteren har i 1987 vært avlønnet i kode 3240 ltr. 32.

Reisebudsjettet over kap. 1406.11.3 var i 1987 på kr. 39.000,- som på ingen måte var tilstrekkelig i forhold til aktivitetsnivået. Endel reisemidler er derfor medtatt under prosjektrengskaper.

Ressursavdelingen i Miljøverndepartementet ga i 1987 et tilskudd på kr. 45.000,- til vannressursforvaltning.

Til prosjektarbeid er det i 1987 bevilget og forbrukt ialt kr. 695.000,- som ligger kr. 120.000,- over LTP-rammen.

En særbevilgning til spesielle kurs er innvilget med kr. 3.200,- fra Miljøverndepartementet.

Fra sponsorer er bevilget kr. 3.500,- fra Fokus bank.

FAGKONFERANSER

Vassdragsforvalterne har hatt 3 fagtreff i 1987:

- Kraftverksteknikk, Selbu
- Hydrologi, Randsvangen
- Vassdragsjuss/årsmøte, Larvik

Et Gaulaseminar ble avholdt på Støren i april. Et åpent møte om Hitterelva ble avholdt på Røros i desember. Begge disse ble arrangert av fylkesmannen.

2 samlinger er avholdt om vassdragsregisteret i hhv. Steinkjer og Selbu. En egen brukerforening er nå dannet.

Fylkesmannen arrangerte i september et seminar på Kongsvoll om sikkerhet og beredskap i vannforsyningen.

Vassdragsforvalteren deltok i april i et seminar arrangert av Direktoratet for naturforvaltning om friluftsliv og vannkraft-reguleringer.

Mittnordenkomitéens arbeidsgruppe for vannbruk har hatt 4 samlinger i 1987.

KURS

Foruten faglig utvikling gjennom fagtreff har følgende kurs blitt gjennomført med deltakelse fra seksjonen:

- 2 kurs om sikkerhet og beredskap i vannforsyningen, Holmestrand/Hell
- Vannforsyning, NTH
- Vannbruksplanlegging, Lillehammer
- Prosjektstyring, Hell
- Varmeplanlegging, Heimdal

FAGLIG ARBEID

Langtidsplanen 1987-90 har i hovedtrekk styrt utviklingen i 1987. Imidlertid har endel kursendringer blitt foretatt i løpet av året. Arbeidet med Samlet plan er trappet kraftig ned i 1987 idet energimeldingen forutsatte at et gasskraftverk i Midt-Norge antakelig vil gjøre nye vannkraftutbygginger overflødige i fylket.

Konsesjonsbehandlingen av Stjørnautbyggingen er derfor stoppet opp, mens behandlingen av Nedre Nea (Rotla/Krossåa) og Homla har fortsatt. Ordningen med rådgivende grupper er kommet i gang.

Arbeidet med rutinesaker og ordinær saksbehandling har i 1987 vist økende tendens, vesentlig innen saker knyttet til vassdragsloven. Særlig har arbeidet med grusuttak i Gaula vært tidkrevende med mange saker. Ved slutten av året har miljøvernavdelingen oppnådd å få en midlertidig stans i uttakene i Melhus i påvente av plan. Det er opprettet et eget grusregister på EDB.

Vannbruksplanarbeidet i Nidelva kom i gang i 1987 og har utviklet seg godt. En utstilling om elva ble vist under et kurs på Lillehammer, samtidig som prosjektet ble brukt som eksempel på vannbruksplanlegging. Vassdragsforvalteren deltar i arbeidsutvalget som formann i gruppe for kart, data og EDB. En egen symbolliste er utarbeidet med tanke på temakartlegging. Digitalisert kartverk for Nidelva er påbegynt.

Vannbruksplanarbeidet i Hitterelva kom i gang høsten -87. Også her er det utarbeidet en utstilling.

Forberedende møter med tanke på vannbruksplan for Gaula er blitt avholdt. Særlig grusgraving, landbruksforurensning, gruveforurensning og veibygging er tenkt fulgt opp i en vannbruksplan.

På oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning har miljøvern-avdelingen gjort undersøkelser i 4 vassdrag fra verneplan I og II. Rapportering fra Grytelva, Grytdalselva, Norddalselva og Oldenelva er i trykken ved årsskiftet. Hensikten er å vurdere kandidater til Verneplan IV. Miljøvern-avdelingen har foreslått 12 objekter medtatt i Verneplan IV.

Sør-Trøndelag er utpekt til prøvefylke mht. sikkerhet og beredskap i vannforsyning, der Midtre Gauldal, Trondheim og Frøya kommuner deltar. Vassdragsforvalteren er formann i en styringsgruppe der arbeidet med en mal for sikkerhet og beredskap er planlagt. Som ledd i dette arbeidet er det opprettet et eget vannverksregister hos fylkesmannen. Videre er hovedplansituasjonen i fylket kartlagt. Ordinære vannforsyningssaker har det vært mindre av. Vassdragsforvalteren er hovedsaksbehandler innen vannforsyning.

Et pionerprosjekt omkring kartlegging av fosser og stryk er utarbeidet i miljøvern-avdelingen i 1987. Arve Fredriksen har vært

engasjert til å forestå registreringer og å utarbeide et forprosjekt. Registreringene er samlet i en egen database hos fylkesmannen. Det er meningen å videreføre prosjektet i 1988 med mer detaljerte registreringer.

Harald Høydal har vært engasjert for å videreføre LENKA-arbeidet. Her er vassdragsregisteret tatt aktivt i bruk for å knytte registreringer for akvakultur til vassdragsregisteret. Høydal har også forberedt registreringsskjema for inngrep i varig vernede vassdrag, en registrering som vil fortsette i 1988.

En egen rapport om egnede vassdrag for settefiskproduksjon ble utgitt i 1987 og omfattet 92 vassdrag. Vassdragsforvalteren har også deltatt i styringsgruppen for Poll-prosjekt Trøndelag, der et forprosjekt ble utgitt og hvor oppfølging er planlagt. Vassdragsforvalteren deltar også i prosjektgruppen for LENKA.

Konsekvensanalyser for ilandføring fra Haltenbanken har det vært avgitt 2 uttalelser til i -87, Draugenfeltet og transportstudier olje/gass. Fylkesmannen har tatt initiativ for å overvåke vannkvaliteten i kystsonen, da et gasskraftverk i Midt-Norge vil påvirke denne. Endel vannanalyser er også foretatt.

Arbeidet i Mittnordenkomitéens arbeidsgruppe for vannbruk har medført at 4 prosjekter til en kostnad av kr. 100.000,- er igangsatt i Trøndelag.

Det er avgitt uttalelse til Fossheimutvalgets innstilling om inngrep i vassdrag. Reglene er senere praktisert i utstrakt grad i Gaula ved grusuttak og i noen grad ved reguleringer for settefiskanlegg.

MVA-RAPPORTER

- 2/87 Aktuelle vassdrag for settefiskproduksjon.
- 4/87 Vannbruksplanlegging i Gaula.
- 6/87 Fosser i Sør-Trøndelag. Status og prosjektplan.
- 7/87 Årsrapport 1986 og arbeidsprogram 1987.
- 10/87 Fosser og stryk. Forprosjekt.

MEDIA-KONTAKT

Kontakten med media har vært god i 1987. Særlig har grusuttak i Gaula vært godt stoff. Det er utarbeidet 7 pressemeldinger. I lokalradioen og Radio 1 i Gauldalen har det vært innslag. TV har brakt innslag om grusuttak i Gaula.

3 utstillinger er utarbeidet (Hitterelva, Nidelva og fossene).

UTSTYRSANSKAFFELSER

Av tyngre utstyr ble anskaffet videoopptaker. TV, PC type Wyse med 30 Mb og laserprinter, nivelleringskikkert og endel kontormøbler.

Mobiltelefon er anskaffet av vassdragsforvalteren privat.

KONTORFORHOLDENE

Også i 1987 har det vært intern flytting av kontorer i miljøvern-avdelingen. Seksjonen disponerer et rom i 1. etg. og en kontorplass i kontorlandskap i 1. etg. Periodevis er laboratoriet benyttet til kontor.

Lokaliseringen på flere plan i huset er urasjonell, og lokalitetene er totalt sett for små. Dette hemmer aktiviteten ved avdelingen, idet det i dag ikke er utvidelsesmuligheter.

ÅRSPROGRAM 1988 FOR VASSDRAGSFORVALTEREN

PROSJEKTARBEID

Følgende prosjekter fortsettes i 1988:

- Vannbruksplan Nidelva
- Vannbruksplan Hitterelva
- Fosser i Sør-Trøndelag
- Sikkerhet og beredskap i vannforsyningen
- LENKA
- Verneplan IV
- Midt-Nordenkomiteen

Nye prosjekter som antas iverksatt i 1988:

- Vannbruksplan Gaula
- Miljøpakke Orkdal
- Vannkvalitet i kystsonen
- Vannkvalitetsdata Sør-Trøndelag

1. Vannbruksplan Nidelva

Prosjektet drives av en egen styringsgruppe. Vassdragsforvalteren er med i en arbeidsgruppe og sitter også i fagutvalget.

Prosjektet er finansiert gjennom "Byen, sjøen og vassdrag", samt bidrag fra Trondheim og Klæbu kommune.

Arbeidsomfanget i 1988 stipuleres til 1 ukeverk.

Erfaringskonferanse planlegges i 1988.

Prosjektkostnad 1988: kr. 370.000,-. I tillegg kommer tiltaksmidler.

2. Vannbruksplan Hitterelva

Vassdragsforvalteren med i styringsgruppen.

Prosjektet finansieres gjennom "Byen, sjøen og vassdrag" ved tilskudd til Røros kommune.

Eget arbeidsomfang stipuleres til 2 uker.

Engasjement fra innleid hjelp i 3 mnd. forutsettes, dekkes av prosjektet?

Utstilling på Røros i juni viktig delmål.

Prosjektmidler 1988: kr. 100.000,- til prosjektarbeid, kr. 200.000,- til tiltak. Røros kommune søker om midler.

3. Fosser i Sør-Trøndelag

Forprosjekt gjennomført i 1987. Videreføring aktuelt i 1988.

Det foreligger kalkyle på engasjement av medarbeider til 11 månedsverk i 1988. Prosjektkostnadene er kalkulert til kr. 260.000,-.

Arbeidet skal resultere i en komplett oversikt over og verdigradering av fosser og stryk, meandre og deltaer i fylket.

Vassdragsforvalteren blir prosjektleder, 2 ukeverk medregnes i 1988.

Prosjektet har søkt om ekstern finansiering i februar måned.

4. Sikkerhet og beredskap i vannforsyningen

Veileder utarbeidet, rapport 2/88. Denne skal utprøves i kommunene i -88 gjennom 5 regionkonferanser og andre fagmøter. Videre skal veilederen sendes ut på bred basis.

Styringsgruppe arbeider med saken. Konsulent engasjert.

Vassdragsforvalteren formann i styringsgruppen. Stipulert arbeidsomfang -88 er 3 uker.

Budsjettet for 1988 er kr. 370.000,-.

5. LENKA

Prosjektgruppe i fylket der vassdragsforvalteren er MVA's representant. Sør-Trøndelag er forseringsfylke i 1988.

MVA har vassdragsdelen. Rapport 3/88 sorterer vassdrag mht. aktualitet. Senere skal datafangst skje i disse vassdrag. Videre bidrar MVA med faglige bidrag på andre områder.

Budsjett til MVA er kr. 100.000,- i -88. Dette benyttes til engasjement 3 mnd. samt datainnhenting.

Arbidsomfang for vassdragsforvalteren med LENKA stipulert til 2 ukeverk i -88. I tillegg kommer engasjement av medarbeider, 3 månedsverk?

6. Verneplan IV

Rapportering av status i 4 verneplanvassdrag har frist 1.3.88. Slutføring krever ett ukeverk.

Registrering av inngrep i vernede vassdrag skal skje innen 1.4.88. Dette krever 2 ukers arbeid.

DN yter kr. 5.000,- til registreringsarbeidet.

Senere i -88 kan forventes faglig arbeid med nye vassdrag. 2 ukers arbeid på evt. engasjement?

7. Midt-Norden-komiteén

1988 er siste funksjonsår for arbeidsgruppe vannbruk.

3 rapporter om fiskeoppdrett under slutføring av konsulent.

Eget budsjett.

Arbeidsomfang 1988 er 2 uker.

8. Vannbruksplan Gaula

Delfylkesplan for Gaula iverksettes i 1988. Innebærer tverrfaglig samarbeid mellom flere institusjoner. Hovedhensikt er å gi innspill til handlingsplaner i kommunene.

Vassdragsforvalteren med i arbeidsutvalg. Fylkesmannen videre med i styringsgruppe. Representanter fra miljøvernavdelingen med i arbeidsgrupper. Prosjektleder skal ansettes.

Arbeidsomfang 4 uker for vassdragsforvalter i -88?

Foreløpig budsjett kr. 650.000,-.

9. Miljøpakke Orkdal

Innhold?

Stipulerer 1 arbeidsuke for vassdragsforvalteren.

10. Vannkvalitet i kystsonen

Avhenger av vedtak om ilandføring fra Haltenbanken. Kan medføre deltakelse i utarbeidelse av endelig prosjekt og evt. innhenting av prøver (1 uke).

Ekstern finansiering forutsettes. Foreløpig ramme kr. 160.000,-.

11. Vannkvalitetsdata Sør-Trøndelag

Prosjektet bygger på bruk av vassdragsregistret og innlegging av data om vannkvalitet på egnet form. Eksisterende data legges inn.

Bruk av engasjert personell nødvendig.

Delfinansiering fra LENKA-midler.

12. Kommunale hovedutvalg for miljøvern

Omfatter 5 kommuner: Trondheim, Oppdal, Røros, Orkdal, Åfjord.

Tilrettelegging av eksisterende informasjon, deltakelse i programmet, bidrag til ressurs- og miljøprogram er oppgaver.

Antar 1 uke pr. kommune som bidrag fra vassdragsforvalteren.

LØPENDE SAKSBEHANDLING

Følgende saker settes opp i 1988:

- Oppdrett og vassdragslov	2 uker
- Grus og vassdragslov	2 uker
- Forbygninger	1 uke
- Samlet plan	2 uker
- Konesjonsbehandling vassdrag	2 uker
- Andre energisparende tiltak (inkl. olje)	2 uker
- Fylkesplan, reguleringsplaner	1 uke
- Kommuneplaner	1 uke
- Vannverk	1 uke

ADMINISTRATIVT ARBEID

- EDB-arbeid PC inkl. kurs	1 uke
- Fagssamlinger	2 uker
- Andre kurs	2 uker
- LTP/Virksomhetsplan	1 uke
- Generell administrasjon	1 uke

TABELL 1. AKTIVITETER OG RESSURSBEHOV 1988

tidsramme/ressursbehov i 1000 kr.											
Aktiviteter med forventede ressurser	Pri-ori-tet	Tiltaks-til-knytn.	Utførelse + -ekstr. hjelp	Kostnader		Bemannning		Justerte kostn.		Justert bemann.	
				prosjektet kr.	intern kostn. kr.	månedsv. forv.	andre	totalt	intern	månedsv. forv.	andre
PROSJEKTARBEID											
Vannbruksplan Nidelva	1	ja	MVA	370		1/4	12				
" " "	1	ja	Tr.komm.	250			3				
Vannbruksplan Hitterelva	1		Røros		0	2/4					
" " "	1		mva		30	2/4	11				
Fosser i Sør-Trøndelag	2	ja	mva	260	60	3/4	2				
Sikkerhet og beredskap i vannforsyningen	1		mva	310							
LENKA	1		STFK	1000	0	2/4	3				
"			mva	100	0	3/4					
Verneplan IV	1		mva	15							
Midt-Norden	2		mva		0	2/4					
Vannbruksplan Gaula	1	ja	Diverse	430			8				
" " "	1		mva		30	4/4					
Miljøpakke Orkdal	2		mva	?		1/4					
Vannkvalitet i kystsonen	2		flere	160		1/4					
Vannkvalitetsdata Sør-Trøndelag	2		mva	?		1/4	5				
Hovedutvalg for miljøvern	1		mva		4	5/4					
LØPENDE SAKSBEHANDLING	1		mva		25	14/4					
ADMINISTRASJON	1		mva		8	7/4					
FERIE/FRAVÆR	1		mva			4/4					
Sum				2895	157	52	44				

- 1987 Rapport 1-1987
Atlasprosjektet i Sør-Trøndelag.
- 1987 Rapport 2-1987
Aktuelle vassdrag for settefiskproduksjon i Sør-Trøndelag fylke. Forprosjekt.
- 1987 Rapport 3-1987
Åpning av jakt på kanadagås i Trøndelag 1986.
- 1987 Rapport 4-1987
Vannbruksplanlegging i Gaula. Referat fra Gaulaseminar 2.4.87.
- 1987 Rapport 5-1987
Landbrukskontrollen 1987.
- 1987 Rapport 6-1987
Fosser i Sør-Trøndelag. Status og prosjektplan medio september 1987.
- 1987 Rapport 7-1987
Årsrapport 1986 og arbeidsprogram 1987.
- 1987 Rapport 8/1987
Utkast til skjøtelsesplaner for 8 vernede våtmarksområder i Sør-Trøndelag.
- 1987 Rapport 9/1987
Gaula. Tiltaksorientert overvåking - Forurensnings-tilførsler.
- 1987 Rapport 10/1987
Registrering av fosser og stryk. Forprosjekt.
- 1988 Rapport 1/1988
Sikkerhet og beredskap i vannforsyningen.
- 1988 Rapport 2/1988
Beredskapsplan for vannforsyning. Veileder.
- 1988 Rapport 3/1988
Sortering av aktuelle vassdrag for settefiskproduksjon.
- 1988 Rapport 4/1988
Årsrapport 1987 og arbeidsprogram 1988.

the 1990s, the number of people in the UK who are employed in the public sector has increased by 1.5 million, from 2.5 million in 1980 to 4 million in 1995 (Department of Health 1996).

There is a growing emphasis on the need to improve the efficiency of the public sector, and to ensure that the public sector is able to deliver the services that are required by the public. This has led to a number of initiatives, including the introduction of competition, the restructuring of public services, and the introduction of new management practices. These initiatives have led to a number of changes in the way that public services are delivered, and have led to a number of improvements in the efficiency of the public sector.

One of the main reasons for the need to improve the efficiency of the public sector is the increasing pressure on public resources. The public sector is now facing a number of challenges, including the need to reduce costs, the need to improve the quality of services, and the need to ensure that the public sector is able to deliver the services that are required by the public. These challenges have led to a number of initiatives, including the introduction of competition, the restructuring of public services, and the introduction of new management practices.

One of the main reasons for the need to improve the efficiency of the public sector is the increasing pressure on public resources. The public sector is now facing a number of challenges, including the need to reduce costs, the need to improve the quality of services, and the need to ensure that the public sector is able to deliver the services that are required by the public. These challenges have led to a number of initiatives, including the introduction of competition, the restructuring of public services, and the introduction of new management practices.

One of the main reasons for the need to improve the efficiency of the public sector is the increasing pressure on public resources. The public sector is now facing a number of challenges, including the need to reduce costs, the need to improve the quality of services, and the need to ensure that the public sector is able to deliver the services that are required by the public. These challenges have led to a number of initiatives, including the introduction of competition, the restructuring of public services, and the introduction of new management practices.

One of the main reasons for the need to improve the efficiency of the public sector is the increasing pressure on public resources. The public sector is now facing a number of challenges, including the need to reduce costs, the need to improve the quality of services, and the need to ensure that the public sector is able to deliver the services that are required by the public. These challenges have led to a number of initiatives, including the introduction of competition, the restructuring of public services, and the introduction of new management practices.

One of the main reasons for the need to improve the efficiency of the public sector is the increasing pressure on public resources. The public sector is now facing a number of challenges, including the need to reduce costs, the need to improve the quality of services, and the need to ensure that the public sector is able to deliver the services that are required by the public. These challenges have led to a number of initiatives, including the introduction of competition, the restructuring of public services, and the introduction of new management practices.